Anul IV — ARAD SÂMBĂTĂ 20 MAIŬ (2 IUNIE) 1900 — Nr. 94

REDACŢIA
strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL
Austro-Ungaria: an 20 cor. pe ½ 0 cor; pe ¼ de an 5, pe 1 lună 2 cor. de Duminecă pe an 4 coroane. — Pentru România şi străinătate pe an: 40 franci.

Scripte nu se napoiază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAŢIA:
Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERŢIUNILE:
de un şir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., şi timbru de 60 bani de fiecare publicaţiune.

Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Anul IV. — Numĕr de Duminecă — Nr. 21

Chestiunea română în delegaţiuni.

Vorbirea pe care a rostit-o dl Dr. George Popovicĭ, inimosul deputat bucovinean, în şedinţa de Sâmbătă a Delegaţiunei austriace este un întreg program de politică naţională română. Un program care este mărturisit nu numai de noĭ, Românii din monarchia austro-Ungară, dar care priveşte şi pe fraţii nostri din regatul României.

Eată de ce înţeleapta vorbire a fost primită cu bucurie în toate părţile locuite de Românĭ, şi de toţĭ aceia care au simpatie pentru Românĭ.

Noĭ, îndeosebĭ, am simţit o profundă satisfacţie citind vorbirea d-luĭ Popovicĭ. Pentru-că încât priveşte poziţia Românilor din statul ungar, d-sa a accentuat ideĭ desbătute de bărbaţii noştri fruntaşĭ cu toate ocasiunile maĭ importante.

Nu maĭ departe decât astă-vară, P. S. Sa Episcopul *Nicolae Popea* a ţinut vorbire la banchetul de instalare în care ideile fundamentelă o găsim în următoarele cuvinte ale deputatuluĭ bucovinean:

»*Când chestia slavă îşĭ va ridica din capul maĭ ameninţător în Europa resăriteană, vor vedea Maghiariĭ, cât de mare a fost greşeala lor de-a lăsa elementul ne-slav, al Românilor*«.

Cu alte cuvinte, întocmaĭ ca Episcopul Caransebeşuluĭ, aşa şi dl Dr. Popovicĭ insistă asupra necesităţiĭ uneĭ alianţe intime între elementul maghiar şi român, ceea-ce nu se poate însă împlea decât *încetând prigonirile* şi făcându-se basa de împăcare: *egala îndreptăţire!*

Cât priveşte acum alipirea elementuluĭ român pe lângă politica triplei *alianţe*, earăşĭ aducă-şĭ fiecare din noĭ aminte de ideile propagate în »*Tribuna*« de sub conducerea dluĭ *Slavicĭ* şi primite în cele din urmă şi de *conferenţa naţională* din 1900. Prin lupta susţinută de dl *Eugen Brote*, însuşĭ dl V. Babeş a fost silit să primească atuncĭ şi să adeze pentru acceptarea punctelor de rezoluţiunĭ privitoare la aderarea noastră către politica tripleĭ alianţe.

Care bărbat politic serios nu va proba apoĭ acea parte a vorbirĭ dluĭ Popovicĭ, unde se ocupă de rolul istoric al statuluĭ austriac?

»*Ideia fundamentală, pe care se clădeşte fondarea statuluĭ austriac, este de a grupa popoarele micĭ din bazinul dunărean, carĭ isolate nu pot resista agresiunilor din afară, intr'o formaţiune de stat viguroasă. Tendenţa aceasta se susţine şi astăzĭ; e drept că pe aceste popoare icuite între marile naţiunĭ europene, astăzĭ nu le stă ameninţă nicĭ un pericol din partea Germaniei, dar' în schimbul acesta* un duşman şi maĭ periculos a început să ameninţe dinspre Nord«.

Dacă n'ar fi, Austria ar trebuì inventată, a zis un diplomat. Dacă în trecut ea a avut rolul să serve ca centru, în jurul căruia să se grupeze popoarele micĭ primejduite de *Turcĭ*, negreşit că şi în viitor trebue să fie puterea mare, căreĭ să se alăture toate neamurile primejduite de *potopul rusesc*.

Eată de ce — zice dl Popovicĭ:

»*Principele Mihaiu Viteazul a fost gata să-şĭ pună ţările sale, precum şi Ardealul, cucerit de el din însărcinarea Împĕratuluĭ*, sub suzeranitatea împĕrătească«.

Eată de ce:

»*De când a ajuns independentă, pe lângă toate amăgirile ce 'i-au venit din partea noastră, România se alipeşte tot maĭ mult şi cu maĭ mare credinţă de monarchia noastră.*

»*Pentru România* alipirea la tripla-alianţă *însemnează singurul scut în contra îmbrăţişăriĭ omoritoare a Rusieĭ. O Austrie puternică pentru România e cel maĭ înalt interes de conservare proprie. Pentru aceea, aşa numita* iridentă română *e o născocire a unuĭ cap descreerat. Anexiunea de teritoriĭ române din Austria, ar trebuì să fie precedată de o nimicire a Austrieĭ; ear' aceasta ar aduce cu sine, ca necesitate matematică, contopirea României în valurile ruseştĭ.*

Tesa aceasta a fost desbătută cu multă competenţă de dl *D. Sturdza* în opera sa »*Europa, Rusia şi România*«.

Punênd astfel chestia română şi rolul istoric al monarchieĭ noastre, dl Popovicĭ n'a întârziat să arate, cu cele maĭ viĭ culorĭ, tot rĕul ce isvoreşte şi poate creşte încă d'aci încolo din faptul, că pe deoparte regimul unguresc nu vrea să înţeleagă aceasta, ear' pe de altă parte Austria a făcut şi ea o mulţime de greşelĭ, de omisiunĭ carĭ au slăbit-o. *Slavisarea* care se îngădue în Bucovina şi *maghiarisarea* practicată de Ungurĭ pot fi fatale.

Eată de ce, într'un elan de însufleţire naţională, dl Popovicĭ a ridicat vocea şi cu accente duioase şi energice a osândit atât guvernele austriace cât şi pe cele maghiare, spunênd, despre aceste din urmă, un adevĕr care în Delegaţiunĭ nu prea se aude: »***Soartea Românilor din Ungaria e un curat martiriu***«!

E foarte natural ca Maghiarilor să nu le placă acest ton. Doar' politica lor asta a fost: în faţa lumiĭ marĭ să ne infăţişeze ca popor fără însemnătate, aşa ca şi când greul orĭ căreĭ lupte pentru existenţa monarchieĭ maĭ ales eĭ l'ar purta. Nu putem decĭ îndestul de mult lăuda faptul, că dl Popovicĭ a amintit şi despre regimentele româneştĭ carĭ s'au distins în lupta pentru tron şi ţeară, şi îndeosebĭ pentru Ungurĭ a citat cuvintele luĭ Andrássy. Marele lor bărbat de stat recunoscuse adică, nainte cu zecĭ de anĭ, că Austro-Ungaria *numaĭ făcându-şĭ profesie de credinţă din existenţa şi desvoltarea naţională a Românilor* poate conta pe regimentele viteazuluĭ rege al României.

Se înţelege, nimenĭ nu poate să asigure că Ungurii vor învăţa ceva din vorbirea dluĭ Popovicĭ.

Ceea-ce este sigur, este că d-sa şi-a făcut o înaltă datorie naţională, pentru care îl felicităm cu toţii. Aşa cum a pus în discuţie chestia românească, şi maĭ ales că a adus-o în discuţia unuĭ for atât de înalt, tinerul deputat şi-a înscris numele nu numaĭ între bărbaţii devotaţi promovăriĭ chestieĭ române, dar' între bărbaţii politicĭ carĭ îşĭ pun mintea şi inima în serviciul uneĭ cause de însemnătate capitală pentru întreaga monarchie.

Consistor plenar. *Joui, înainte de Rusalii, se va ţinĕ consistorul plenar al dieceseĭ Aradului, sub înalta presidenţie a P. S. Sale Episcopuluĭ Iosif Goldiş.*

Cu această ocasie nouiĭ membri vor depune legiuitul jurămênt şi se vor resolva maĭ multe afacerĭ importante încredinţate de Sinod veneratuluĭ consistor. Nouiĭ asesorĭ consistorialĭ vor întra de asemenĭ în funcţiunĭ.

Noul vicar al Oradieĭ-Mare, *dl V. Mangra, va lua în primire postul sĕu Marţĭ după Rusalii. In ziua de Rusalii P. S. Sa Episcopul Goldiş va servi în biserica din Oradea, asistat de noul vicar, dl Mangra şi de P. C. Sa protosincelul Ioan Pap. Luni va servi în biserica din Rontău.*

Cu ambele aceste ocasiunĭ va cânta corul seminarial condus de dl profesor Trif Lugojan.

Marţĭ se va ţinĕ apoĭ consistorul plenar al Oradieĭ-Mare, sub presidenţia P. S. Sale Episcopuluĭ, când după obicinuitele formalităţĭ, P. S. Sa Episcopul va da noului sĕu locoţiitor în primire conducerea consistoruluĭ. Tot cu acest prilegiu se va depune jurămêntul, ear noiĭ asesorĭ vor întra în funcţiune.

FONDUL IANCU.

Amicul nostru *Liviu Albini*, care pentru a mântuí fondul Iancu a fost ţinut în temniţă 14 lunĭ, a primit zilele acestea următoarea adresă:

Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporuluĭ român.
Nr. 278—1900.

DSale

Dluĭ Tit Liviu Albini,

în Cut.

Avem onorul a Vĕ comunica, că căpitanul poliţieĭ locale, prin scrisoarea sa de data 12 Maiu a. c. ne-a provocat, ca „imediat“ să-ĭ predăm libelul de depunere (libelul este liberat de institutul „Victoria“ din Arad sub Nr. 4822/I 1900) despre suma de fl. 4791.40, pe care comitetul central la cererea DVoastrĕ l-a avut în deposit sub numirea „Fondul pentru monumentul luĭ Avram Iancu“. Ne-am vĕzut decĭ necesitaţĭ a satisface provocăriĭ şi a preda libelul de sub întrebare, primind în schimb o adeverinţă oficială.

In această chestiune comitetul central în şedinţa sa dela 24 Maiu a. c. a luat următorul conclus:

„Raportul despre predarea libeluluĭ se ia spre ştire.

„Comitetul ia act cu regret de dispoziţia poliţieĭ ca libelul să se predee „imediat“ în posesiunea eĭ, şi deoarece procesul intentat contra deponentuluĭ încă nu este decis în ultima instanţă, decide a se înainta la ministrul de interne o remonstraţiune pentru restituirea libeluluĭ confiscat, până când autorităţile competente vor decide definitiv asupra soarteĭ aceluĭ deposit“.

Aducêndu-vĕ aceste la cunoştinţă, semnăm cu stimă.

Sibiiu, în 25 Maiu 1900.

p. Presidentul Asociaţiuneĭ

Dr. *Il. Puşcariu*,
vicepreşedinte.

Că ce vrea guvernul să facă, nu e greu de ghicit. Doar chiar cu ocasia procesuluĭ din Alba-Iulia, procurorul conte Lázár, cel care a insultat memoria mareluĭ nostru Iancu, zisese: »*Dacă ar fi ştiut dl Bibicescu că* ***spre ce scop*** *se vor întrebuinţa aceştĭ banĭ, de bună seamă nu i-ar fi trimis nicĭodată acasă*«...

Biuroul Asociaţiuneĭ, după cum ştim, a făcut acum protest la guvern, pentru a mântuí fondul. Dacă guvernul se va pune însă maĭ presus de lege, *miĭ de Românĭ vor protesta, cerênd îndărăt banii* ce s'au adunat nu pentru a fi confiscaţĭ, ci pentru impodobirea morminţuluĭ mareluĭ nostru erou Avram Iancu.

În preajma examenelor.

In raportul sĕu către Sinodul Aradan, referentul şcolar al dieceseĭ noastre, dl *Romul Ciorogariu*, după ce arăta greutăţile ce avem de învins pentru a ne *susţine* şi *înmulţi* şcolile confesionale, maĭ spunea urmĕtoarele:

„Mariĭ nostri înaintaşi cu jertfe au întemeiat prima preparandie în Arad, de unde a pornit curentul însufleţiriĭ pentru cultură în popor, ce a dat naştere şcoalelor de astăzĭ. Acum, când recerinţele timpuluĭ au adus în grea poziţiune şcoala confesională, apelăm la representanţiĭ cleruluĭ şi aĭ poporuluĭ, adunaţĭ, în acest venerabil Sinod, să ducă cu sine de aicĭ îngrijirea de soartea şcoalelor noastre confesionale şi *să formeze în jurul lor acel* ***cerc social,*** *de care autorităţile bisericeştĭ şcolare au indispensabilă lipsă pentru a atrage pe popor în sfera intereselor confesionale*, ca să putem justifica maxima: „*Virtus vim vicit!*“

Cercul social de care vorbeşte dl Ciorogariu este acel mănunchiu de bărbaţĭ cu carte aĭ nostri, cari se interesează maĭ d'aproape de mersul şcoalelor noastre confesionale.

In raport cu numărul şoalelor noastre, bărbaţiĭ aceştia sunt foarte puţinĭ. Maĭ ales dacă vom face abstracţie de protopopĭ, carĭ deja în virtutea oficiuluĭ lor se pot socoti ca făcênd parte din gremiul şcolar...

Maĭ marilor afacerilor noastre bisericeşti-şcolare le incumbă însă datoria ca *să sporească* acest număr de bărbaţĭ cu tragere de inimă pentru şcoală.

Avem deosebita plăcere să constatăm, că în privinţa aceasta în Diecesa Aradului s'a făcut un pas înainte.

Venerabilul consistor a numit adecă în fiecare protopopiat, pe lângă protopop, încă un comisar şcolar, p'alocurea chiar douĭ, carĭ se vor duce să asiste la examenele şcolare. Impreună cu protopopul-inspector orĭ şi fără acesta, comisariĭ *mirenĭ* vor avea să constate progresele făcute, starea şcoalei, frecuentarea şi alte relaţiunĭ carĭ vor fi cu atât mai aprofundate, cu cât vor fi maĭ mulţĭ ceĭ-ce vor cerceta examenele.

Examenelor li-se dă astfel nu numaĭ o oficiositate mai pronunţată, dar' şi ceremonialul creşte în raport cu însemnătatea ce trebue dată acestuĭ moment osebit al vieţiĭ şcolare.

In acelaşĭ timp *controlul* devine maĭ temeinic, căcĭ ochĭ maĭ mulţĭ maĭ multe văd şi—ca urmare—se naşte o *emulaţiune*, o întrecere între învĕţătorĭ, care şcoaleĭ foloase nespuse îĭ vor aduce. Invĕţătoriĭ harnicĭ vor avea astfel cât maĭ mulţĭ apreciatorĭ, ear' ceĭ maĭ slăbuţĭ îndemn să nu se lase nicĭ eĭ maĭ pe jos.

Maĭ presus de toate se va ajunge însă, ca *ţĕrănimea noastră să dea şi ea o însemnătate deosebită şcoaleĭ*. Pentru-că vĕzând sătenii cum dela centru li-se arată o interesare maĭ mare, vĕzând cum *domnuĭ învĕţaţĭ* asistă eĭ în primul rînd la examen *şi dau cinstea cuvenită celor carĭ obosesc pentru înaintarea şcoaleĭ române*, în viitor se vor îndemna şi eĭ, îşĭ vor da copiĭ la şcoală maĭ bucuros şi nimic nu li-se va părè mult ce li-se va cere pentru-ca şcolile noastre, şi prin ele *poporul întreg*, să ţină pas cu şcolile altor neamurĭ.

Se maĭ adaogă apoĭ pe lângă toate acestea legătura strînsă ce se naşte între fruntaşiĭ vieţiĭ noastre publice şi între sătenĭ şi încrederea reciprocă prin care mult bine se poate ajunge.

Eată de ce nu putem îndestul să felicităm venerabilul consistor arădan pentru nimerita idee ce a avut de a întărì astfel şi a lărgì *cercul social*, fără a căruĭ ajutor chiar şi intenţiile cele maĭ bune, puse în practică de forţele cele maĭ recunoscute, puţin succes ar putè asigura.

Cu puterĭ unite, — eată cum vom asigura viitorul şcoalelor noastre confesionale.

Din România.

Alegerea dela Olt.

Duminecă a fost la Slatina alegerea unuĭ deputat în col. I de Olt. Din partea liberalilor a candidat dl *G. Paladi*, fost ministru, ear candidatul conservatorilor a fost dl *N. Gherassi*.

Ambele partide 'şi-au pus în mişcare toate forţele. In ajunul alegeriĭ ambele au ţinut întrunire publică. Dela Bucureştĭ a fost în Slatina dl *Sturdza*, şeful partiduluĭ, căruĭ i-s'a făcut o primire entusiastă. D-sa era însoţit de un stat major numĕros, între care d-niĭ Spiru Haret, I. Brătianu, Take Protopopescu şi alţiĭ mulţĭ. Dintre conservatorĭ au fost d-niĭ N. Filipescu, Delavrancea, Păltineanu etc.

Lupta s'a sfîrşit cu învingerea liberalilor, ai căror candidat, dl *Paladi*, a întrunit 182 voturĭ, ear candidatul guvernamental dl *Gherassi* a întrunit numaĭ 150 voturĭ.

La sosirea lor în capitală, dlor Sturdza şi Paladi li-s'a făcut o primire călduroasă la clubul liberal.

ROMÂNII IN MÜNCHEN.

(Coresp. part. a „TRIB. POPORULUI".)

In 10 Maiu st. v. 'şi-a ţinut societatea academică română „Patria" din München a II-a aniversare a înfinţăriĭ societăţiĭ, sĕrbătorind totodată şi însemnata zi naţională de acelaşĭ dat, prin o festivitate, care a succes cum nu se putea maĭ bine.

Inaintea unuĭ public foarte distins, în frunte cu Venerabilul consul general al României, dl *Carol de Günther*, precum şi profesorĭ universitarĭ şi de la politechnică; o cunună drăgălaşă de dame; representanţĭ aĭ diferitelor societăţĭ etc., — programul alcătuit cu binevoitorul concurs al d-şoarelor conservatoriste Wanda de Trzaska şi Jenny Schmitt, precum şi flautistuluĭ excelent, conservatoristul Henry Loebell, s'a desfăşurat în mod încântător.

In cuvântul de deschidere preşedintele soc. *Adrian Cristea*, între altele, a arĕtat în liniamente generale importanţa multiplă a zileĭ de 10 Maiu de la intrarea prinţuluĭ Carol de Hohenzollern Sigmaringen în România până la încoronarea luĭ de rege al Romănieĭ, accentuând îndeosebĭ gloria armelor române după trecerea Dunăreĭ reclamată telegrafic din partea comandantuluĭ suprem al armateĭ ruseştĭ, care era în pericol de a fi aruncată în Dunăre, şi predarea leuluĭ de la Plevna, Ghazi Osman paşa în mânile Românilor.

Atât Scherzo în H-dur de Saint-Saëns, cât şi Grande polonaise brillante în Es-dur de Chopin, cântate la 2 piane de d-şoarele sus amintite, au fost mult apreţiate din partea lumeĭ musicale culte asistente. Restul programuluĭ, excepţionând sonata în A-moll de Händel, predată de talentatul flautist Loebell, a fost musică naţională românească şi a plăcut, fiind foarte puţin cunoscută, poate maĭ mult.

Dl Cristea a cântat două doine cu acompaniamentul la pian compus de dl H. Loebell. Culmea plăcerii şi admiraţiunii pentru musica frumoasă românească pe partea străinilor, şi entusiasmul pe partea Românilor, l'a ajuns dl Loebell cu o doină ciobănească, solo flaut, ca adaus la „ariile româneştĭ" de Doppler, executate cu acompaniarea d-şoareĭ J. Schmitt. Ca mulţumită şi rĕsplată pentru concursul care a ridicat mult nivoul sĕrbăriĭ, d-şoarele au primit din partea societăţiĭ câte două buchete admirabile, ear' dl Loebell o liră de laurĭ întreţĕsută cu florĭ.

In fine dl Franasovici'u-Frano a încheiat mulţumind în limba franceză tuturor pentru toate şi după ce s'a ascultat stând în picioare imnul regal cântat de orchestră, s'a deslănţuit cu foc tineresc hora mare şi frumoasă, ca început al dansuluĭ, care a durat până în zorile zileĭ. *An. Ca.*

In lăturĭ, speculanţiĭ!

Am combătut alegerea de metropolit a I. P. S. Sale Ioan Meţianu, combătând un sistem de guvernare păcătos şi stinic în biserică. Am stăruit să localisăm rĕul ce ameninţă cu nimicire vieaţa religioasă în diecesa Araduluĭ ca să nu se întindă asupra întregeĭ bisericĭ din metropolie. Archidiecesaniĭ n'au înţeles abnegaţiunea şi desinteresarea cu care noĭ am militat alăturea cu Caransebeşeniĭ pentru alegerea P. S. Sale Nicola Popea de metropolit. Vor înţelege, de sigur, la urmă, dacă nu va fi prea târziu.

Cu aceeaşĭ hotărîre şi consecuenţă am combătut apoĭ alegerea, respective impunerea luĭ Augustin Hamsea ca urmaş în scaunul episcopesc al Araduluĭ, zemislit sub sistemul fără-de-legilor, după tipul şi asĕmănarea luĭ Ioan Meţianu.

Invinşĭ la alegerea de metropolit, dar' învingĕtorĭ la alegerea de episcop, noĭ am trecut la ordinea zileĭ peste divergenţele ce ne separase, căutând a ne consacra activitatea noastră muncеĭ folositoare şi îmbunătăţirilor reclamate pe terenul bisericesc şi şcolar. Ceĭ zămisliţĭ în fără-de-legĭ însă nu au pace, nicĭ linişte, ci mereu se năpustesc asupra P. S. Sale episcopuluĭ Goldiş şi asupra aderenţilor seĭ, cu rapoarte şi corespondenţe mincinoase în gazetele simbriaşe, calomniând pe ceĭ maĭ cinstiţĭ oamenĭ pentru-că nu au lăsat biserica creaturilor luĭ Meţianu. Eĭ, carĭ au speculat cu cele sfinte, care au despoiat biserici le şi preoţimea, au mâncat fondurile diecezeĭ, au obrăznicia acum de acuza pe actualul episcop pentru propriile lor fără-de-legĭ.

Căcĭ ce a fost sistemul vechiu pe care îl deplâng „neamurile"?

Eată ce:

a) Meţianu ca episcop a redus parochiĭ de clasa primă la clasa a doua, pentru-ca să se poată alege preoţĭ şi fără cualificaţiune de 8 clase, dacă aveau parale de ajuns pentru cumpărarea parochieĭ, de pildă pentru parochia din Bata s'a luat 1200 fl. dela socrul preotuluĭ de acolo, ba şi ceĭ cu cualificaţiunea recerută încă trebuiau să dee parale din greu dacă voiau să fie aleşĭ şi întăriţĭ; casurĭ concrete le vom da când ni-se va cere la locul competinte.

b) Meţianu ca episcop în Arad a sfinţit preoţĭ, în contra dispositiunilor statutuluĭ organic, fără cualificaţiunea teologică şi chiar fără nicĭ o cualificaţiune, aşa cum se făceau popiĭ pe vremea absolutismuluĭ sĕrbesc. Un învĕţător fără teologie, 'şi a vĕndut întreaga moşie, pentru rescumpĕrarea popieĭ, rĕmânând cerşitor cu familia sa.

c) La examenele de cualificaţiune de asemenea erau exploataţĭ şi formal jăfuiţĭ bieţiĭ tineri. Un preot povestea într'un local public cum directorul seminarial Augustin Hamsea a luat dela dînsul 100 fl. Ear' un profesor, afară de orele regulate de prelegere, a dat anĭ de-a rîndul lecţiĭ private elevilor de preparandie şi preparandistelor pentru banĭ, şi vaĭ de ceĭ ce nu aveau parale să plătească lecţiile private!

d) Protopopul Puticĭ, cum s'a arĕtat, în maĭ multe rînduri, face gheşefturĭ formale cu staţiunile învĕţătoreştĭ, nu nu numaĭ, dar' şi pe credincioşiĭ bisericeĭ, unde nu maĭ poate, îĭ stoarce şi despoae; pe un ţĕran de pildă, din Mănăştur, l'a despoiat de 470 fl. într'un proces divorţial.

Eată ce a fost sistemul luĭ Meţianu, şi de ce creaturile luĭ deplâng resturnarea acestuĭ sistem. Şi ca să abată atenţiunea lumeĭ dela crimele ce mânile lor sacrilege au sĕvîrşit, eĭ dau alarmă prin „Gazeta" şi „Tribuna" pentru deficitul ce s'a arĕtat în bugetul consistoruluĭ, deficit rĕmas ca moştenire din era luĭ Meţianu, şi nu provenind de sub chivernisirea actualuluĭ episcop. Acest deficit retăcut de episcopul Meţianu, la 1890 a fost de 20.000 fl. ear' în anul 1898 cu care se încheie era luĭ Meţianu, a crescut la *33 482 fl* din care sumă sub actualul episcop s'a redus apoĭ la 30.000 fl.

Să tacă dar' pĕcătoşiĭ carĭ au storsfondurile diecezeĭ!

Să tacă ceĭ ce trafic au făcut cu cele sfinte!

Un sinodal.

Sfîrşitul rĕsboiuluĭ.

Pentru apĕrarea causeĭ marĭ şi sfinte, şi îndeosebĭ pentru vitejia aproape fără părechie în rĕsboaie, — micul popor bur lăudat şi preamărit a fost de lumea întreagă, dar' ajutat n'a fost de nimenĭ, ci lăsat a fost pradă Angliei puternice Nu e dar' mirare, dacă în faţa puteriĭ covĕrşitoare şi după o rĕsboire vitejească de aproape 10 lunĭ,—Buriĭ sunt azĭ istoviţĭ şi *siliţĭ să-'şĭ închine armele în faţa dujmanuluĭ cutropitor.*

Toate semnele şi ştirile maĭ noue dovedesc, că sfîrşitul rĕsboiuluĭ e chestie numaĭ de o zi două, ear' rezultatul luĭ se prevede: *Buriĭ nu maĭ au azĭ nicĭ o nădejde; trebue să-'şĭ lase pradă Englezilor nesăţioşĭ şi ţeară şi libertate.*

N'au putut să le ajute nicĭ vitejia, nicĭ credinţa lor tare în conducerea suprafirească lucrurilor în lume.

Statul *Oranje* — după-cum ştirĭ engleze spun — a fost zilele acestea declarat ca provinţă engleză, ear' acum *Transvaalul e gata să capituleze şi el.*

După-cum anunţă o telegramă din Londra, presidentul *Krüger ar fi înştiinţat deja pe lordul Roberts, că dînsul e gata să capituleze, dacă 'i-se îngăduie să rĕmână în ţeara sa, în Transvaal.* Roberts însă *pretinde capitulare necondiţionată şi crede, că Dumineca viitoare din Pretoria (capitala Transvaaluluĭ) va vestì anexarea acestuia, ca colonie engleză, la împĕrăţia britanică.*

Acelaşi plan l'a spus acum în Londra şi lordul *Salisbury*, într'o vorbire a sa în clubul-conservativ, protestând că dînsul n'ar voì adnexarea teritoriilor sud-africane la imperiul Mareĭ-Britaniĭ.

Eată şi ştirile telegrafice, vestesc acestea venind peste L

Londra, 31 Maiu. Ziarului *Mail*", cu data de erĭ 'i-se ve din Lourenco-Marquez, că com tul **Krause a predat lordului berts oraşul Johannesburg.**

In 30 Maiu după ameaz pitala Pretoria a Transvaa fără nicĭ o resistenţă s'a Englezilor. Maĭ întâiu de toa fost eliberaţĭ prisonierii en Presidentul Krüger a părăsit toria înainte de sosirea En lor.

Aproape toate foile engle produc această din urmă tele a luĭ „Daily Mail" şi la comen ce-'ĭ fac, adaugă speranţa, *că r este terminat.*

Ultima învingere a Burilor

Pretoria, 30 Maiu. (*Ştirea ţiei „Reuter".*) *Trupele engle Sâmbăta trecută în apropiere de niging au trecut rîul Vaal, au pe Burĭ la Witwatersrand*; Burĭ sub comanda generalului B Botha, **au respins cu viteji cul Englezilor şi li-au ocupa ţiile avute.** Bombardarea groaznică şi a ţinut ziua tr **Englezii au avut aci perderi mari.**

Crucea prigonită în Ung

De zile întregĭ o agita obicĭnuită, dar' foarte justă, o o mare parte din societatea m din pricina, că zilele trecute fo necunoscuţĭ încă, în şease locuri **semnele crucii de pe Ungariei,** *imprimată pe pă lăuntru ai universităţiĭ din B şi în locul* **crucii** *pretutindene viseră* **stele.** *Ear' aceasta s tocmaĭ în ajunul zileĭ, în care M Sa Monarchul a visitat pala versităţiĭ. La însăşĭ porunca m* **Wlassics,** *crucea din nou şi fost pusă la loc, pentru-ca ate nu fie vĕzut şi de Majestatea Sa afacerea foarte gravă, întreaga maghiară creştină: ministrul, universitar, studenţimea uni poliţia etc. — s'au pus în mi să dea de urma criminalilor. s'a pornit însă bine cercetarea. după ştirea luĭ „Alkotmány"* **doua-oară** *s'au ivit pĕcătoşi,* **din nou două crucĭ de la** *în locul, unde se reparase cu inte.*

Amărîciunea în toate păt tăţiĭ a ajuns acum la cul scandalul nemaĭ pomenit. Şi, acestea, Ovreiĭ şi presa lor di cerea aproape în chip de afiţând şi maĭ mult spiritele. nu se poate prevedè, până duce asemenea stărĭ de lucru într'o ţeară **creştină,** *d lăsată* **jidovismuluĭ!**

ULTIME STI

Inchiderea Delegaţiu

Budapesta, 31 Maiu. gaţiunile ambelor părţĭ chieĭ au ţinut ultime şedin ameazĭ, încheiându-'şĭ toat Delegaţiile au fost închise lităţile obicĭnuite.

Românii în Caucaz.

Ca să ucidă în germene ori-ce posibilitate de aspirațiune națională la Românii din Basarabia, Rușii despopulează țara de Români și-i răspândesc prin toate locurile rele de traiu, prin Caucazul cu aspră climă, unde frații nostri mor cu miile, din causa tipsei și a locurilor nesănătoase.

Incetul cu încetul frumoasa provincie se despopulează de locuitori și Muscalul ia locul strănepoților bravilor răzeși cu care Ștefan a înfrânt cerbicia turcească.

Flăcăii români „luați la Muscali" în armată, își cântau cântecul din urmă, căci știu că în țeară nu se vor mai întoarce. După un serviciu îndelungat și greu, sunt trimiși în Caucaz, frigurile de baltă îi decimează.

Eată ce-au făcut Rușii cu frumoasa noastră țară pe, care au luat-o avută și fertilă, locuită de țărani vinjoși și energici și din care au supt toată blaga, au sleit-o de locuitorii de baștină, aducând în locul lor toată pleava pământului, numai ca să poată pierge caracterul românesc al ținutului.

Cântarea în limba românească în biserică e considerată ca o crimă și în toată Basarabia rar găsești câte un abecedar românesc, căci acela ce e prins cu o carte românească, a văzut lumina soarelui pentru ultima oară.

Dar nici chiar coloniile de Români din alte părți ale Rusiei, nu pot trăi în liniște. Persecuția îi urmărește și aci până când moartea vine să-i scape de muscali. Românismul este cel mai mare pericol pentru Muscali. Chiar răspândiți prin întinsele stepe ale Rusiei, chiar decimați de clima otrăvitoare a Caucazului, Românii sperie pe Muscali prin energia cu care țin la străbunele datorii și la credințele strămoșești, prin dragostea lor ferbinte și neînvinsă de neam.

S.

ACADEMIA ROMÂNĂ

CONCURSURI PENTRU PREMII 1900.

A. Premii pentru cărți publicate.

I. *Marele premiu Năsturel Herescu*, de 2000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 unei cărți scrise în limba română, *cu conținut de ori-ce natură*, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1897 până la 31 Octomvre 1900.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților puse la concursul acestui premiu este până la 31 Octomvre 1900.

In privința *Premiului Năsturel-Herescu* se pun în cunoștința publicului următoarele dispositiuni din codicilul răposatului întru fericire C. Năsturel-Herescu:

„In tot anul Societatea Academică Română va avé a premia, din veniturile fondului *Năsturel*, o carte tipărită originală, în limba română, care se va socoti de către Societate ca cea mai bună carte apărută în cursul anului; însă aceste premii vor fi de două speciĭ:

„1. In trei ani consecutivi, de arîndul, se va decerne câte un premiu de patru mii lei noi No. 4.000 L n., *minimum*, la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat.

„2. Eară în al patrulea an se va decerne un premiu fix de două-spre-zece mii Lei noi, No. 12000 L. n., carele se va numi „*Marele Premiu Năsturel*", operei care va fi judecată ca publicațiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenți. Acest premiu nu se va puté decerne unei lucrări, care va fi obținut deja unul din premiile anuale, decât defalcând dintr'însul valoarea premiului precedent.

„Operele, ce se vor recompensa cu această a doua serie de premii, vor tracta cu preferință despre materiile următoare:

„*a*) Scrieri serioase de istorie și de științele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingătoare de istoria țărilor române;

„*b*) Scrieri de religiunea ortodoxă, de morală practică și de filosofie;

„*c*) Scrieri de științe politice și de economie socială;

„*d*) Tractate originale despre științele exacte;

„*e*) Scrieri enciclopedice, precum: dicționare de istorie și geografie în cari să intre și istoria și geografia României, dicționare generale sau parțiale de știință exacte, de arte și meserii, de administrațiune și jurisprudență, și alte asemenea lucrări utile și bine întocmite;

„*f*) Cărți didactice de o valoare însemnată ca metod și ca cuprins;

„*g*) Dicționare limbistice în limba românească, mai ales pentru limbile antice și orientale, adecă limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche și altele;

„*h*) Publicațiuni și lucrări artistice de o valoare serioasă, adecă relative la artele plastice, architectura, sculptura, pictura, gravura, și chiar opere musicale serioase, pe cari aceste toate Societatea Academică Română le va puté aprecia atunci când își va întinde activitatea ei și asupra tuturor materiilor de bele-arte;

„*i*) Scrieri de pură literatură română în prosă și în versuri, precum: poeme, drame și comedii serioase,—mai ales subiecte naționale, — și ori-ce alte opere de înaltă literatură. Acestora mai cu seamă aș dori să se acorde „*Marele Premiu Năsturel*" când vor fi judecate ca având un merit cu totul superior, spre a se da astfel o încuragiare mai puternică desvoltării literaturii naționale."

La acestea se mai adug următoarele dispositiuni luate de Societatea Academică la 2 și 7 Septemvre 1876:

1. La concurs se pot presenta și opuri preînnoite în nouă edițiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului, însă numai de autori în viață.

2. După cuprinderea chiar a testamentului, traducțiunile din limbi străine sunt excluse dela concurs; se va face însă excepțiune pentru acele traducțiuni de pe opuri străine clasice, cari:

a) sau prin dificultățile învinse ale unei perfecte reproduceri în versuri românești vor constitui adevărate opuri literare ale limbii române;

b) sau prin anexarea de elucidării și de note științifice cu totul propriu traducătorului, îșĭ vor fi însușit meritele unor lucrări originale în limba română.

3 Cărțile premiate de Academia Română din alte fonduri ale sale sau cele tipărite din inițiativa și cu spesele ei nu pot intra la concurs pentru premiile Năsturel din seria B.

4. Premiile Năsturel din Seria B. se pot acorda nu numai unor opuri complete, ci și părții unui op tipărit în cursul anului cu condițiune însă, ca această parte să fie de valoarea și de întinderea unui volum și nu de ale unei simple fascioare (minimum 400 pag. format în-8° garmond).

5. Premiarea unei părți a unui op la un concurs anual nu împedecă primiarea unei alte părți a aceluiași op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime și pseudonime vor puté fi admise la concursul cărților tipărite, ear autorii lor spre a primi premiile acordate, vor trebui să justifice proprietatea lor.

(Va urma.)

Institutul Otteteleșanu.

Publicațiune.

Cu începerea viitorului an școlar 1900—1901 se vor primi șese-sprezece eleve în institutul de fete dela Măgurele, fundat de Ioan Otteteleșeanu, și înființat de Academia Română, sub înaltul patronagiu al M. S. Regelui, cărora li-se vor da, conform dispositiunii testamentare a răposatului fundator, o creștere casnică și instrucțiunea cuvenită unei „bune mame de familie, fără pretențiuni sau lux".

Cursul va fi de 5 ani, în timpul cărora elevele vor avè toată întreținerea în Institut.

Sunt admise în institut copile născute din părinți români săraci pe deplin sănătoase, cari până la 5 August 1900 au împlinit 12, dar' încă nu 14 ani, au pregătirea ce se dă în școalele primare din România și au obținut la terminarea cursului primar cel puțin media 7. Candidatele cu clase secundare au să presinte certificatele de clase secundare, având media cel puțin 6.

Două surori sau două vere primare nu pot fi admise în Institut.

Părinții elevelor ce vor fi primite în Institut, nu pot să-'și iee fiicele de sfintele sărbători ori pe timpul vacanțelor în familie și Direcțiunea își conservă dreptul de a le da ori nu voie elevelor de a petrece în familie de vacanțe.

Părinții aspirantelor ori representanții legali ai acestora au să trimită — până la 5 August 1900 — cererile însoțite de act de naștere, act de vaccină, act de paupertate în care se va arăta și numărul copiilor și atestat școlar despre terminarea claselor primare, la Academia Română (calea Victoriei Nr. 135), pentru Comisiunea fundațiunii Otteteleșeanu, care, examinând actele și luând informațiunile

---

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI."

EXCURSIUNE.

La ruinele cetății Șoimoș. — Pe Mureș. — Grădina lui Ban. —

Lui Sever.

Eram pe cel mai înalt zid al ruinelor cetății Șoimoș. Lângă mine Emil. „Ian' privește"! îmi zise. „Este oare pe lume priveliște mai frumoasă? Uite aici Mureșul întiu, cum șerpuește printre dealuri acoperite cu păduri seculare. Colo în depărtare, spre răsărit, este Husurăul. D'apoi Lipova și mănăstirea de la Radna, ian' privește-o, ce minunat se vede. Aici să mai la vară, că aier ca la Lipova nu mai este: e-i prav de loc, apa e bună, caldă la îndemână, ce-'ți mai trebue?!.. Ș'apoi, că în Lipova stau o mulțime de misionari... E un fel de Gratz al Țărilor-ungurești. Cum era să scrie și Slavici pe Mara", dacă Lipova n'ar fi romantică"..? Intr'adevăr, tabloul era frumos. Pe Mureș, crescut până în mal, veniau în-[illegible] plutași. Strigătele lor umpleau [illegible], pe alocurea atât de strimțe, în cât poți să vorbești cu cei de pe malul din față. Din dosul salciilor se văd morile înegrite de vreme... Sub noi șoseaua, atât de aproape, că ai putè lovì, cu o peatră, fără sforțare mare, pe trecător. Au știut cei de demult, unde să zidească cetate. Au închis astfel valea Mureșului, încât câțiva oameni ar fi în stare a ținè pe loc o armată întreagă, ear' pentru dânșii 'și-au deschis o priveliște admirabilă. In zarea dinspre apus, pe câmpia fără margini, se văd contururile Aradului, dincolo; peste apă, pe niște dealuri verzi, sate bănățene; înspre răsărit, pe Mureș în sus, o vale presărată cu sate mici, așezate pe câte un colnic, și holde, încât tot ce vezi, pare o grădină, scăldată de cea mai dulce apă.

Unde mai socotești, că pe culmea ruinelor de unde ne desfătam ochii, adia un aier răcoros și plin de miros, suntem doar' în luna Maiu, că eram tocmai pe zidul turnului în care — așa dădeam noi cu socoteală — va fi fost închisoarea cetății, deoare-ce nu avea de cât o singură fereastră, aproape și aceasta de streșină, după cum și turnul el însuși este imediat lângă coșul mare al vetrei cetății!... E de explicat, că ne cuprinsese un fel de dispositie, care pe amicul Emil îl făcù să-'mi spună ceea ce îmi venia de altfel și mie în gând: să scriu un foileton despre excursia aceasta.

„Să-'mi lauzi Lipova, Mureșul și Șoimoșul", îmi zise „și să îndemni pe aradani să mai iasă din bârlog, să vină pe aici, că nu-'i vieață de cât în liber"...

De jos, din curtea cetății, se auzia sgomotul desfundării unui butoiu cu bere... „Ura, trăească Giskra", se auzi glasul lui Adrian (care ține morțiș că între altele, cetatea Șoimoșului era și locul de întâlnire a fetei lui Giskra cu amantul ei... 'i-am uitat numele și apoi nici Adrian nu 'mi-a adus încă istoria să-'mi documenteze afirmația sa!); hipodiaconul nostru, care 'și-a impus canon să vină și el la excursie, aclama pe Gambrinus, și toți ciocniau, că de la oarele 5 suntem toți în picioare, ear' acum se apropia de ameazi... Cucoanele întindeau masa, pe iarbă verde și de-alungul zidurilor, la umbră; Puiu plângea că voește și el „șuș"... Ear' într'acestea Emil îmi arăta, pe dealul din față, locul unde a fost cetatea Lipovei și pleda ca proxima excursie s'o facem acolo; într'o altă Duminecă să mergem la „apa acră", tot lângă Lipova. Să ne ducem apoi la Șiria, la ruine și la „Feredeu"; să perzi Dumineca în fumul de la „Vas", e păcat de D-zeu!

Se înțelege, că după-ce coborîrăm, împărtășirăm ideile noastre și celorlalți, cari nici n'au esitat să le primească unanim și fără discuție... Cine să mai aibă chef de discuție, când aveau să învingă o foame de lup? Incepând cu modesta ceapă, și urmând cu fripturile de tot soiul, cu pogăcile și alte prăjituri, totul fu bine primit de — flămânda ceată... Ear' pe când ajunse vremea să ne mutăm cu umbra, durere amară: în butoiu nu mai era ce să mutăm, era gol! Spiritul lui însă plutia printre noi: glasurile se deslegară adică, gluma și veselia și cântecele curgeau potop. A ris fiecare, încât să-i fie de ajuns până la proxima excursie. Spre eternisarea momentelor, inginerul venit cu noi ni-a pus apoi la greaua încercare a — posării! A stricat câteva sticle, până să nimerească „o liniște" — relativă și aceasta. Ce n'a putut observa nainte zeci de ochi, aparatul fotografic a surprins cu o singură lentilă: pe un onorabil cu sticla de cognac, trăgând la măsea, deși beutura asta fusese declarată ca *doctorie*, pentru cei ce se vor simți rău... Trădarea e cunoscută însă numai de eri, de când am văzut posele. Procesul se va desbate — probabil la... *apa acră!*

•

Pe când arădanii vor fi căscat mai cu putere în giurul meseĭ dela „Vas", noi treceam Mureșul, în luntrițele morarilor șoimoșeni. Exhauriat fiind programul petrecerii la cetate, — deoare-ce bere nu mai era și căldura (cu ea și *setea*) creștea, am co-

ce va crede de cuviință, va dispune, ca concurentele ce îndeplinesc condițiunile mai sus precisate să fie supuse la un examen de primire, prin care se va constata gradul de pregătire în ceea-ce privește cetirea și scrierea, analisa etimologică și cea sintactică, cele patru operatiuni, geografia și istoria țerilor române.

Concurentele, cari nu sunt din România, se admit fără examen de primire, în virtutea atestatelor obținute în școalele similare din patria lor, și au să trimită la Academia Română, tot până la 5 August, cererile însoțite și de atestatul medical.

Resultatele examenului se vor supune, dimpreună cu toate actele, printr'un raport, Augustului Protector al Academiei Române, Majestății Sale Regelui, căruia îi aparține a decide în privința primirii.

Examenele se vor face în localul Academiei la 9 Septemvrie 1900.

Nr. *II 2191.* — *București, 6/19 Maiu 1900.*

Comoara de aur.

— Povețe higienice și de scăparea vieții, scrise pe înțelesul și pentru folosul țăranului român. —

De

Iuliu Bugnariu Sălăuțanul.

Motto: Sănătatea până la un punct este în mânile noastre.

(C. St. S.)

A. HIGIENA.

Introducere.

Morbul sau boala ne face fără voie bună, ne supără. Sănătatea, din contră, ne inveselește, ne bucură.

Omul morbos sau bolnav își petrece zilele cu amar și între durerile și suferințele sale, îi trec oarele așa de încet, ca și cum ar fi zile. Omul sănătos se uită cu plăcere după lucru și abia bagă de seamă, cum trec zilele.

Cel ce e morbos nu poate lucra; și dacă nu lucră, nu câștigă, n'are din ce să trăească. Dacă omul nu lucră și nu câștigă, sărăcește.

Omul avut, dacă e morbos, bucuros ar schimba cu săracul sănătos. Sănătatea e mai scumpă decât toată comoara și averea.

Dacă nu grijim de sănătatea noastră, nu putem fi sănătoși. Cine voiește să fie sănătos, acela trebue să 'și grijească de sănătate.

Despre îngrijirea și susținerea sănătății ne învață *Higiena.*

Spre îngrijirea și susținerea sănătății este de lipsă: *aier curat, locuință bună, îmbrăcăminte potrivită curățenie îngrijită, nutremênt corespunzętor, muncă și odichnă proporționată, îngrijire corespunzętoare de organele simțurilor, apoi încungiurarea și înlăturarea stricăciunilor, ce se pot naște din deosebitele moduri de ocupațiune.*

I. Aerul.

Aerul este neîncungiurat de lipsă pentru susținerea vieții și păstrarea sănătății noastre, pentru-că: partea aerului numită „oxigen" face capabile toate părțile corpului nostru — spre îndeplinirea funcțiunilor vitale Oxigenul ne împrospătează sângele și îl face potrivit pentru nutrirea corpului nostru. Fără de aer destul și curat, nu putem trăi.

Resuflarea.

Prin resuflarea pe nas și pe gură, aerul ajunge în plumâni, de unde apoi partea aerului numită oxigen se varsă în sânge, prin pareții vinelor nenumărate și ramificate în beșicuțele plumânilor. Vinele conduc sângele îmbogățit cu oxigen — din plumâni în inimă și de aici în tot corpul. Sângele transmite oxigenul primit în plămâni țesăturilor corpului, din cari se umple de carbogen și hidrogen păgubitor pentru sănătate. De aceste souri de aier se curăță sângele așa, că vine deosebite, îl conduc împreună și-'l conduc îndrăt în inimă și de aici în plumâni. In beșicuțele plumânilor ese carbogenul și hidrogenul din sânge, prin pareții vinelor, cu ocasiunea expirării, ajunge în aer — pe nas și pe gură.

In aerul curat inspirat se află mult oxigen învietor, dar' puțin carbogen și hidrogen. In aerul expirat se află puțin oxigen, dar' mult carbogen și hidrogen.

Aerul stricat.

Unde se află mulți oameni împreună, într'o chilie, acolo oxigenul aerului din chilie se consumă foarte iute, și în locul acestuia se sporește carbogenul. Prin aceasta aerul se corumpe sau se strică.

Aierul îl strică mai departe: materiile arsętoare, precum: luminările aprinse, cărbunii, flacăra de gaz, oleiul de lampe și tot felul de materii putrede, pentru-că și acestea primesc în sine oxigen din aer și dau afară carbogen.

Aerul îl mai strică: pulverea, evaporarea corpului, fumul, flacăra, mirosul greu, cu un cuvênt toate materiile străine, cari pe ori și ce cale, vin în amestec cu aierul natural și curat.

Aerul curat.

Aerul curat e fără de miros, nu e stricate, nu sunt în el aburi, pulvere și alte amestecuri stricate și stricăioase.

Aerul curat e sănătos; aerul necurat, stricat, este causa la nenumărate morburi primejdioase; pentru aceea aerul caută să fie curat.

Regule de resuflare.

Pentruca prin resuflare să ne poată ajunge destul aer în plumâni, caută să grijim de aceea, că cu cât facem resuflări mai dese și cu cât la fiecare resuflare ni-se lărgesc mai bine plumânile, cu atâta să ajungă în ele mai mult aer. Spre scopul acesta trebue să facem *mișcări dese, să lucrăm mult, să ne jucăm și să facem deprinderi gimnastice în aerul liber.*

La ocupațiunile șezênd — după putință — trebue să ședem drept, pentru că prin ținerea strîmbă sau îndoplecată a corpului, plumânile noastre nu să pot lărgi de-ajuns. Să nu uităm a face în toată ziua *resuflări adânci*, ceea-ce putem face mai bine ași, că în timpul resuflării ne ridicăm mânile în sus pe lângă cap și ni-le prindem la olaltă. Dacă voim, ca aerul să fie curat, adecă ferit de prav și fum, e mai corespunzętor, *ca să facem resuflări pe nas, ținênd gura închisă.*

(Va urma.)

DIN BIHOR.

O întimpinare. In al 19 număr de Duminecа al „Trib. Pop." a apărut un raport despre decurgerea adunării învățătorilor din tractul Tinca. Autorul — „Un membru" — deci învățător, la propunerea mea din religiune zice: „Prelegerea din religiune n'a produs nici o atențiune, atât pentru tonul monoton, cât și pentru locțiunea, la care s'a observat, că propunętorul nu 'și-a dat nici o silință la lucrarea concresută lui". In programă a stat: „Prelegere din religiune V. Strauț", deci mi-a stat în voie lit a-mi alege subiectul prelegerei. Mi am a „Adam și Eva în raiu" și „Alungarea lor raiu". Invitarea am primit-o cu 3 zile mai de adunare. Unele afaceri m'au împede a mă pregăti. Ar fi un lucru trist, când învățător din un obiect de învățământ ar puté ține o singură prelegere — pregătire. Prelegerea totuși mi-am scri cu cerusa. Asta o fac deja de 6 ani, motivul, că mi-au critisat o prelegere socotă — prea aspru și în urmă, după desbatere (critică) lungă, cu buna inten de-a reuși critica și nu prelegerea, au dubi că aș fi zis unele pasage din prelegere Cumcă prelegerea mea meritat-a ori atenție, nu discut. Aci le trimit în cop Aveți bunătate a le da loc în numă proxim de Duminecă. Observări la prelegere s'au făcut trei: 1. că nu am propus religie, ci din istoria biblică, 2. că au ast tal de la mine o prelegere, de care si mire toți, dar asta nu ajunge nimic, 3. tonul mi-a fost monoton. La ultima am pus, că prelegerile nu conțin părți, ce ar cere moduloarea tonului, la cele de prime nu am răspuns. Aș avè a obser la celelalte aserțiuni ale D lui „Un membru" dar nepunêndu-'și numele, nu o fac. Rog pe dl. „Un membru", să se descopere mine nu are a se teme, nu am rudenii pretini cu influință. Altcum sunt în depli speranță, că nici On. Redacție nu va apro ca cineva sub pseudonime să arunce tină în jurătate din învățătorii unui tra

Pe lângă cari sunt al On. Redacț

Oșand, la 28 Maiu 1900

Vasilie Strau
Învățător.

Din Banat.

Un răspuns. In Nr. 69 al „Tribuna „Poporului" din a. c. am scris raport despre adunarea despărțămân Bocșa al „Asociațiunei pentru literatur mână și cultura poporului român" în f cu cele mai curate intențiuni și obie Scopul meu a fost ca să descriu cât se p de fidel decursul adunării, să laud d cum se cuvine pe zeloșii membri din mitet, cari n'au pregetat a lua par această udunare din depărtări de 16

borît adică în oraș, la grădina lui Banu, unde berea îi-o aduce drept din pivniță. Să fi văzut caravană: părea restul dintr'o ceată împrăștiată. Inainte mergea Emil, cunoscênd el prin Lipovița toate potecile, ear' la urmă Puiul (de 3 ani), de mână cu hipodiaconul care are deja volumul unui veritabil călugăr catolic și se legase de Puiu numai ca să aibă pretext de a veni cât se poate de încet. Toți veneau pe lângă garduri și am observat că umbra-i puțină, praf însă mai mult decât puteam prevedé din vêrful cetății... Emil își cam lăudase — Gratzul!

De grădină însă — tot respectul. E sub dealul cu vii; umbră câtă vrei, musică, popici. Ear' noi mai aveam și plăcerea să întâlnim aici câteva familii din Lipova, în sinul cărora am putut saluta pe cea mai nostimă murășancă. Ochii ei ispită 'ntreagă!

Câți am ajuns în seara aceea acasă, la Arad, nu știu. Sigur este însă, că la o a doua ocasie, numărul escursioniștilor va fi indouit. Se înțelege, nu în urma reclameî mele, ci pentrucă în Arad căldura crește zilnic, ear la *„apa acră"* se zice că e o umbră nu se poate mai deasă.

Leandru.

SBUCIUM.

De-acum să-știi că nici odată
N'am să-ți mai turbur nici un pas,
Cu inima mea sbuciumată
N'am să-ți mai zic nici bun rămas,

Am ars l'a focului văpaie
Copiii visului tău drag;
Aș vrè ca fulgerul să taie
Și vatra și-al colibei prag.

Să nu rămână făr' în zare
Icoana ta și-un gând obscur,
Că n'ai știut să fii mai mare
Ca lumea mică din pregiur.

Adâncul apelor să 'mpace
Zădărnicia celui om
Cari fățărind ca noi va face
Sicriu din înfloritul pom.

Ce mică-i fruntea 'mpresurată
De laur verde și parfum
Pe lâng'o mamă îngândurată
Și-un tată obosit de drum.

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Fugi, amărîtă nemurire,
Sau dă-'mi odihna de demult,
Nu voiu să-'ți dau a mea iubire,
Să știi că nu te mai ascult.

Cetină.

Poesii poporale.

(*Din Ocnișoara.*)

Pretină, pretină-aleasă,
De drăguțul meu te lasă;
Că să zac pe pat o lună,
Cum mă scol, 'ți-l iau din mână,
Și să zac pe pat doi ai,
Cum mă scol, dragutu n'ai.

Frunză verde călăpăr,
De la maica doi mă cer,
Unu negru, unu băl.
Frunză verde de măr acru,
După bălu meargă dracu;
Frunză verde de măr dulce,
După negru eu m'oiu duce.

De cât să mergi să nu-ți placă,
Mai bine te țipă 'n apă;
Apa trece peste tine,
Dar urîtu 'n veci rămâne.

Frunză verde, frunză verde,
Om de om trage nădejde,
Numai eu cu badea meu —
Ne tragem nădejdea rău;
Numai eu cu bădița —
Nu ne tragem nădejdea.

Măgheran de pe rotilă,
Mândra zice că-i copilă,
Dar și pasărea-i tot puiu, —
Știe dracu de cându-i.

M'o lăsat badea de dragă,
Și-o luat o cioică neagră,
Cioică neagră d'ingă tău,
Ca să-mi pară mie rău.
Mie rău de ce să-mi pară
Dup'o coadă de topor,
Dup'o rîză de ficior.

Ochii badii cei frumoși
Amêndoi trebue scoși;
Ochii badii negrișori,
Cându-i vêd, mă iau flori
Din tălpi pân' la subsuori.

n, conduşĭ numaĭ de dorul de a lumina a învăţa poporul din care şi eĭ au eşit, şi combat unele datinĭ rele, carĭ contribue mare parte la sărăcirea poporuluĭ din a comună, în care şi eu am văzut lumina zileĭ şi pe care o numesc cu iubire ul naşteriĭ.

La acest raport inofensiv, corespondentul „Învăţătorul" în numărul 89 al aceiĭ preţuit jurnal, întreabă: a) de unde am ut eu neadevărul, că inteligenţa din Fizeş, a dat atenţiunea cuvenită unuĭ membru comitet de altă confesiune? Pentru-că ul 'şi-au făcut datorinţa; b) susţine că a zis, că inteligenţa de acolo nu s'ar interesa de poporenĭ, carĭ dau înapoĭ ca radul, şi c) mă îndrumă ca să caut de comuna a Ferendia — botezată de d sa Baranda, servându şi a-'mĭ răspunde şi altă-dată, că nu voiu fi mulţămit cu răspunsul -sale.

La întrebarea, afirmarea şi îndrumarea respondentuluĭ „Învăţătorul", îmĭ permit a une următoarele:

ad a) Eu am spus curatul adevăr şi ela spune neadevăr, care afirmă contrarul.

D-niĭ membri din comitet, după adunare, au fost opriţĭ la prânz şi împărţiţĭ la ligenţa din Fizeş, afară de Vulpe, înv. cat din Bocşa-montană. De ce? Aceasta fi treaba „Învăţătoruluĭ", care la adunare avut altă misiune, decât să asculte preerile şi ca „gazda caseĭ" să fie prevenit cu oaspeţiĭ veniţĭ. Dacă dl Vulpe la sta d-sale a luat osteneală a călătorĭ dela cşa-montană la Fizeş, pe un drum destul rău, a luat parte la adunare, care a nut până la 1 oră p. m. pe lângă toate endele urgente ce le va fi având — cred bucuros ar fi jertfit încă maĭ o oră, ca se recreeze şi nu ar fi plecat îndată înapoĭ pe acel drum, împreunat tot cu acele ocerĭ ca şi la venire.

ad b) Rog pe „Învăţătorul" să citească maĭ cu atenţiune raportul meu şi să nu ată din el ce nu stă. Pe cel ce-'şĭ face torinţa — după-cum susţine că şi-o cunoaşte — a-l îndemna să fie şi maĭ conştiu de datorinţele sale, după a mea părere — e păcat, şi nu e motiv ca cineva să se pere.

ad c) „Învăţătorul" mă îndrumă — în-m mod batjocoritor — să-'mĭ ţin de sfântă torinţă a desrădăcina din comună luxul se se încuibă, ca să nu o păţească ca eşenii. Pentru acest sfat îĭ mulţumesc „Învăţătoruluĭ"; — mă mir însă din ce dicţionar a scos d-sa numele Ferendieĭ straformat în Baranda? Aş dorĭ o mică explicare cu atât maĭ vîrtos, că dluĭ, ca învăţător, după-cum s'a subscris, va fi ştiind.

Acestea mi-am ţinut de datorinţă a reflecta la corespondenţa „Învăţătoruluĭ", pentru-ca on public să nu mă califice, după-cum a voit dînsul.

Achim Miloia Ferendianul.

Creştinĭ bunĭ.

Iubirea şi alipirea nestrămutată a credincioşilor nostri către sfânta biserică zilnic se poate ceti că merge spre preamărirea lui D zeu cu paşi de necrezut, ceea-ce devedeşte marinimoasele daruri ce poporul din toată inima le face spre decorarea sionului divin.

În comuna noastră, deşi săracă, dar totuşĭ bogată în curăţenia sufletelor, au contribuit la împodobirea bisericei următoriĭ credincioşi, şi anume: Solomia Furdian din Leucuşeşti un măsaiu pe prestol, din lână curată, artistic lucrată în preţ de 40 coroane; doamna Alexandra Căpitan a dăruit un prapor în preţ de 30 coroane; Iuliana Căpitan născută Oncu din Şeitin un măsaiu pe analog în preţ de 20 coaroane; Melentie Chizdean un octoic mare în preţ 24 de cor.; Partenie Miloş şi soţia sa Brănduşa un prapore şi o cadelniţă în preţ de 60 coroane; Ioan Dehelean un prapore în preţ de 30 coroane; George Tiuşescu, un june orb de la naştere, dar cu vedere sufletească mai presus ca mulţi binevăzători, a colectat de la diferite persoane 24 coroane, din care sumă a cumpărat o perdea de catifea la uşile împărăteşti, precum şi o candelă de argint; china Maria, soţia luĭ Lazar Birdean, un măsaiu de lână şi un stihar în preţ de 30 coroane; văduva Eva Crişan un epitrachir în preţ de 8 cor. In numele comunei bis. şi pe aceasta cale le esprim mulţămită, dorindu-le ca bunul D-zeu pentru atari jertfe aduse pe altariul seu să le dăruiască viaţă îndelungată şi să le resplătească ostenelile prin revărsarea graţieĭ sale, primind înmiit de la Atotpotintele părinte.

Cladova, în 15 Maiu 1900.

Ioan Căpitan,
preot. gr. or. rom.

Partea Literară

Carmen Sylva la expoziţie.

Suveranii, carĭ expun.—Carmen Sylva şi evangelia Argeşuluĭ. — Colaborarea princeseĭ Maria. Descrierea. — Admiraţia străinilor. Amănunte.

La expoziţia dela Paris nu numaĭ simpliĭ muritorĭ au predat operele lor, spre a fi admirate de mulţimea visitatorilor, carĭ curg din toate părţile lumei; dar chiar Suveranii, cari prin poziţia lor sunt de-asupra acestor patimi lumeşti, au expus. Aşa, o vitrină specială dela Invalides conţine, cadourile de Paşti ale Ţarului,—lucruri de artă. —In secţia daneză, trei bucăţi de orfevrerie oferite de regele Cristian copiilor săĭ. In pavilionul german, reconstruirea istorică a apartamentelor lui Frideric cel mare, la castelul Sans-Souci; în secţia suedeză, adresele şi amintirile dela iubileul Regelui Oscar.

Dar fără, discuţie, ceĭ mai de seamă din aceste obiecte expuse, e al Reginei României.

Se ştie, că Majestatea Sa 'şi a făcut un nume mare în literatura europeană, iscălind diferite opere cu pseudonimul Carmen Sylva. Aceeaşi iscălitură străluceşte şi pe neasămănata evanghelie, destinată mănăstirei lui Neamţ-oe-Vodă şi care de câte-va zile se află expusă în secţia română dela expoziţie, unde atrage o mulţime enormă de lume.

Se ştie, că şi alte mânĭ regeştĭ au cercat să ducă penelul şi pana pentru a glorifica cuvântul dumnezeesc. Aşa, regenta Franciei, Anna de Bretania, a făcut o carte de rugăciunĭ, — ilustrată de mâna eĭ. Ceea ce, însă, a desăvîrşit Regina Românieĭ, nu are păreche.

Evanghelia e scrisă întreagă de mâna crăească. In scriere se regăsesc toate caracterele: gotic, flamand, rond şi englez. In text sunt cu profuziune ilustraţiĭ. Figurile evanghelice, apostoliĭ, profeţiĭ, îngeriĭ, serafimiĭ, sfinţii şi sfintele ni-se arată sub închipuirea domniţelor de altă dată, a membrilor familiei regale. Fiecare foae are flori pictate de principesa Maria; marginea e prinsă în o bucată de aur massiv. Legătura de asemenea e de aur massiv, incrustată cu smalţurĭ de toată frumuseţea. O cutie de preţ, — bronz ciselat şi aurit, în care se află prinse bucăţi de nacru şi aĭ cărei păreţi transparenţi, sunt de sticlă bisotată, e destinată pentru a apăra această operă artistică.

Ilustraţiile arhaice ale cărţiĭ sunt în stilul bizantin şi au avut norocul, pe când regescul cap albit se apleca cu răbdare de înger pentru a le desăvîrşi, să fie admirate de Pierre Loti.

*

Un ziarist francez a fost isbit de ideea gingaşă a Reginei, pe care a formulat-o ast-fel: a materializa visul, idealisând toate fiinţele ce îĭ sunt scumpe, eată într'adevăr semnul deosebit al Carmen Sylvei.

Formula e fericită. Da, semnul deosebit al regeştei scriitoare va fi, că a pus să odihnească visul pe coroana regală şi că a făcut să strălucească acea coroană în împărăţia visului.

Datinĭ şi credinţe.

Dacă Sângeorgiul vacilor, care cade totdeauna în ajunul Sfântuluĭ mucenic Georgiu, s'ar întâmpla să fie în zi de săc — Mercurĭ sau Vinerĭ — atuncĭ în acel an de bună seama vacile, oile şi caprele puţin lapte vor da.

In preseara Sângeorgiuluĭ vacilor să se pună în ferestile şi uşile stăluluĭ şi grajduluĭ vitelor rug, câte-o ramură în fiecare fereastă orĭ uşă, asemenea şi la ferestrile caselor, în giurul vasuluĭ în care se mulg vitele (adecă în giurul şuştaruluĭ), ca stregile, carĭ în această noapte umblă să ia *mana* dela vitele cu lapte, să nu poată intra în staul orĭ grajd.

Dacă aĭ uitat să punĭ rug în ferestrile vitelor, atuncĭ aĭ gătat cu laptele în acel an. Rugul, ce se pune în ferestri să fie de măcieşe. — La ferestile caselor se pune rugul pentru-ca femeile ce lăpteazăă, să nu-'şĭ peardă laptele.

In noaptea de Sângiorgiul vacilor, dacă nu aĭ dormi toată noaptea, aĭ puté să auzĭ cum cântă strigile, când pornesc după mana vitelor. — Ele cântă maĭ multe la olaltă fel de fel de cântece, dar maĭ cu samă acest cântec:

„De n'ar fi Hodolean,
Hodolean şi Rastopastă,
Fire-ar lumea toată-a noastă.

Mulţĭ oamenĭ spun, că le au auzit cântând acest cântec în noaptea Sângior-

---

— Spune-mĭ, bade, spune-mĭ dragă,
Maică-ta ce vină-mĭ bagă?
— Bagă-ţĭ, mândră, puţinea,
Că eştĭ harnică şi rea.
— Nu te teme, badea meu,
De omul harnic şi rău;
Teme-te, bade, maĭ mult
De cel bun şi amărît,
Că-'ţĭ face traiul urît.

Culese de: *Dumitru Lodroman*,
june şi cantor.

Paginĭ din istoria Românieĭ
de
G. COŞBUC.
1876—1878.

VII.
Smârdanul şi Vidinul.

V.

Prin toate satele de giur-împregiurul Vidinului erau oştirĭ turceşti în şanţuri şi redute. Satele de pe malul Dunăriĭ — spre Inova, adecă în josul rîului — au fost cetăţite repede-repede de-aĭ noştri, căci turcii după perderea Nazir-Mahalalei, au fost groază, mai ales că erau în bătaia tunurilor noastre, şi s'au adunat prin satele despre Apus de la Vidin. Pe partea cucerită, oastea noastră s'apropiase încetul până la trei chilometri de zidurile cetăţiĭ, adecă până în bătaia puştiĭ.

Acum era nevoe să ne luăm după Turci, cari se înglotiseră în satele despre Apus. Câte-va regimente plecară chiar din ziua de Anul-Nou şi alungară pe Turci de prin câte-va sate, fără luptă. Dar a treia zi după Anul-Nou, când aĭ noştri se apropiară de satele Tatargic şi Novoselu, care sunt chiar sub zidurile cetăţiĭ şi aveau oştire multă în ele, s'a schimbat cântecul. Turciĭ eşiră din Vidin cu multă putere de oaste şi împreunându-se cu cei din satele Tatargic şi Novoselu, se năpustiră spre oştirea noastră.

Două batalioane româneşti se împrăştiară iute pe câmpie şi în chip de vânători începură să tragă de după pietri şi copaci. Ear tunurile noastre au fost urcate cu multă pripă pe dealuri şi au început şi ele să se isbească în turcimea ce s'apropia ameninţătoare şi cu paşi repezi.

Dar cât de repezi au venit, aşa de repezi s'au şi întors. Tunariĭ noştri aşa de bine au ochit, în cât vr'o câte-va obuzuri s'au spart drept în mijlocul batalioanelor turceşti, omorînd mulţime de Turci şi risipind şirurile. Ingroziţi de asta, Nizamiĭ turci s'au retras în cetate, dar nu fără lăutari, căci batalioanele noastre—mai multe — au sărit după ei, trăgând din puşcă, şi le-au tot scuturat cojoacele până în cetate. Ear tunurile din deal îĭ trăsniau fără întrerupere.

Cei din satele Tatargic şi Novoselu s'au vîrît în şanţurile lor. Dacă ar fi fost aĭ noştri mai mulţĭ, îĭ-ar fi scos şi din aceste sate, căci bieţiĭ Turci se spăriaseră de tunurile noastre cât de bine ochiau, şi ar fi fugit. Aşa însă, aĭ noştri s'au ferit să se lase la luptă cu ei, neavând putere destulă de oameni.

Turciĭ fugiră şi din partea asta şi s'adunară—tot împregiurul cetăţiĭ şi aproape de ea — prin satele despre Mează-Noapte, dincolo de Vidin, în susul Dunăriĭ. Lucrul era limpede: trebuia să ne luăm după ei.

Aici însă era o pedecă, — o vale, a Topoloviţei, mlăştinoasă şi cu greu de trecut. Până să facem poduri şi să căutăm drumuri pentru pedestrime, cele două regimente de roşiori apucaseră să treacă dincolo cu caiĭ în not, ca să înspăimânte pe Turci. Dar văzând Turciĭ, că roşioriĭ sunt singuri, fără ajutor şi sprigin de pedestrime, le-au eşit înainte, şi Roşioriĭ au fost silţĭ să fugă ocolind drumurile până departe. Turciĭ n'aveau oaste călăreaţă, ca să ia în goană pe roşiori, şi aşa aĭ noştri au scăpat numaĭ cu atâta.

Pedestrimea a trecut apoi şi ea în scurtă vreme, cu tunurile, şi s'a întins în preajma Vidinului până în Dunăre. Turciĭ din partea asta s'au adunat şi s'au întărit în satele Smârdan şi Inova, sub Vidin.

Ast-fel Vidinul era împresurat întocmai cum fusese Plevna, de toţe părţile. Oştirile noastre s'au înglotit, făcând lanţ în giurul cetăţiĭ de trei părţi — căci de oparte era Dunărea. Dar şi de partea asta Vidinul era în bătaia tunurilor noastre de la Calafat.

VI.

Ziua de Mercuri, la o săptămână după Boboteză, 12 ianuarie 1878 a fost hotărîtă pentru lupta cea mare. Româniĭ aveau să dea năvală de pretutindeni asupra satelor de pe lângă Vidin, cari aveau oştire 'n ele.

Lupta de căpetenie avea să se dea la Smârdan. Satul acesta era ţinta luptei. Dar ca să-i poată bate cu folos, Româniĭ trebuiau să ţie încurcaţi pe Turciĭ din celelalte sate, ca să nu alerge la Smârdan. Aceste sate erau Tatargicu, Rupcea şi Rainovcea, dar mai ales Novoselu.

Să vă povestesc întâiu luptele de la satele acestea.

Partea de oştire din faţa Tatargicului începu lupta încă de cu noapte. Regimentul dorobanţilor Gorjeni şi Vâlceni împreună cu al optulea de linie, se asvîrl asupra Tatargicului.

giului vacilor. Ei apoi au dat vitelor lor în tot anul pe acest timp hodolean și rastopastă și strigile nu li au mai putut face nimic. Strigile nu merg pe jos, ele sboară prin aer, foarte pe sus, încât abia se aud, călărind pe anumiți cai făcuți din oameni, cari din nenorocire au eșit în capul gol afară în preseara Sângeorgiului vacilor. Să te păzești dar, ca în acea seară să nu ești afară în capul gol — fără pălărie, — căci ți-se poate întêmpla să te faci cal de strigi; vre-o strigă adecă poate pândi la ușa ta și când ești, te trezești că ți-a pus frêul în cap și atunci caută să fugi așa de tare cum îți poruncește ea, și să mergi acolo unde te duce ea, ear când te lasă, așa ești de ostenit, de nu mai știi de capul tău. Strigile se fac din femei bătrâne și fermecătoare; ele ori vreau, ori nu vreau în seara de Sângiorgiu trebue să meargă după mană, căci căpetenia lor nu le sufere acasă de fel. Nu merge însă și trupul, ci numai duchul cel rău vrăjitoresc. Trupul rămâne culcat acasă, și dacă se întêmplă ca cineva să strămute trupull rămas ca mort așa, ca picioarele să fie unde a fost capul, când a plecat duchul din el, apoi a gătat și striga cu viața, căci duchul nu mai știe intra înapoi și trupul, mort rămâne pe veci.

De multe-ori pățesc și strigile rău, mai ales pe la staulele păcurarilor. Aci le pândesc toată noaptea de Sângiorz, le pușcă dacă le pot nimeri, deci cu groază se abat și ele pe-acolo.

(Va urma.)

(*Din Șicula.*)

Frunză verde foae lată,
Mândra 'și o făcut pe dată;
N'o făcut că-'mi place mie,
Da s'o urît de fetie.

*

Frunză verde de orez,
Haida, mândră, și mă vezi
Până sunt grânele verzi,
Că dacă s'or secera,
Noi ne vom înstrăina.

*

Petrecerea din pruncie
Nu este popă s'o scrie,
Nici dascăl să o ceteasca,
Nici fată să n'o jălească,
Nici fecior să n'o dorească:
Baremi Sâmbăta odată,
Dumineca ziua toată.

*

Eu cu dor, mândra cu jele,
Amêndoi cu inimi rele;
Eu cu dor, mândra cu dor,
Trebui-ni-ar un doftor,
Doftor să ne doftorească,
De dor să ne mântuiască.
Doftorul ne-o doftori —
De dor nu ne-o mântui.

*

Ș'aseară fuseĭ la fete,
Dumnezeu sfântul mă erte,
Pentru-că le sărutaĭ,
Dumnezeu m'o duce 'n raiu,
Pentru-că le am strîns la brêu,
Seceraĭ la popa grâu;
Pentrucă-ĭ tăiaĭ nuele,
Ertă păcatele mele
Și-'mĭ ertă păcatele
Să m'apuc de altele.

*

Frunză verde și una,
Rău mă doare inima,
Când îmĭ văd pe mândruța
In brațele altuia.

*

Tragănă, mândră, tragănă
Până-ĭ mustața galbănă,
Galbănă și resucită,
Cu mult dor învăluită.

*

Preuteasa ferbe ouă
Popiĭ două, mie nouă,
Să facem dragoste nouă,

*

Toată noapte-am tremurat
Lâng'un colțureț de gard.
Când o fost la sărutat,
Câniĭ 'n goană m'or luat,
Dumnezeu m'o 'mpedecat.

Culese de: *Ioan Funar*,
învățător.

PARTEA ECONOMICA

Boalele pomilor.

Uscarea crengilor. Crengile uscate trebue tăiate pieziș cât mai aproape de trunchiu sau de crengile din cari acelea sunt crescute, și ranele trebue unse cu ceară de altoit. Rădăcinile bolnave încă trebue tăiate și unse cu ceară de altoit.

Ingălbenirea frunzelor. Frunzele de pe vîrf îngălbinesc înainte de timp și cad, surceii tineri se roșesc și coaja se usca. Pricinile acestei boale sunt: uscăciunea, vătămarea rădăcinilor sau descoperirea acelora. Pricinile trebue înlăturate, rătezând cu îngrijire rădăcinile vătămate, acoperind pe cele desgolite și udând bărbătește.

Excrescențele, ce s'ar ivi între coajă și lemn, trebue înlăturate cu ajutorul cuțitului și rana unsă cu ceară de altoit; pentru-că altfel ele umflă și mănâncă coaja. Inlăturați trebue și bureții de pe trunchiu și ramuri.

Putrezirea măduvei și scorburoșirea, sunt pricinuite de sucuri stricate, cari au început a se trage înspre inima pomului. Descoperind de timpuriu acest rău, se curăță măduva cuprinsă de putrejune, și se împiedecă scurgerea apei și altor sucuri înspre locul cu pricina.

Petele pe coajă sunt pricinuite de boale lăuntrice și de parasiți (muschi, bureți. ș. a.). Petele trebue curățite și unse cu ceară de altoit.

Rîia se vădește prin deslipirea coajei în mici solzișori. Se fac găuri în coajă, unde apa de ploaie stă baltă, și se arată putrezirea, bureții ș. a. Coaja stricată trebue înlăturată, dar astfel, ca să nu fie vătămată coaja tinără, ce începe a se forma sub cea putredă.

Muschii și alți parasiți se rad și coaja se unge apoi cu zamă de var.

12. *Incolțirea rădăcinilor.* Pomișorii ce dau din rădăcinile unui pom trebue tăiați cu îngrijire pentru a nu vătăma rădăcinile, cari sunt a se unge cu ceară de altoit.

Rășina și cleiul, ce se văd zămuind din pomi, sunt pricinuite de un pământ prea gras sau prea umed, uneori și de ger. Pricinile trebue înlăturate, anume: umezeala și prea marea grăsime a pământului.

Frunzele sucite ale pomilor, îndeosebi ale persecilor, sunt dovadă, că pomul sufere. Crengile bolnăvicioase trebue înlăturate și ranele unse cu ceară de altoit.

Vătămări din afară, pricinuite de animale, de oameni, ș. a., nu trebue nesocotite. Dacă s'a făcut o desbinare sau altă vătămare mai m[illegible] sau mai puțin primejdioasă, rana [illegible]bue retezată cu un cuțit ager, a[illegible] unsă cu ceară de altoit și pe u[illegible] legată cu pânză, ca aerul, ploaia [illegible]a. să nu străbată la coajă, la le[illegible] sau măduvă.

Gerul strică pomilor tineri rădăcini, celor mai bătrâni la cre[illegible] Părțile stricate sunt a se tăia cu [illegible] grijire; ear pământul din giurul as[illegible] fel de pomi trebue înlocuit cu al[illegible]

(„B. Econ.") *R. S.*

Curs de stupărit și pomărit.

La școala comunală fostă gr[illegible]ească din Cugir (Kudsir comit. Hu[illegible] doarei) se va ține un curs de stup[illegible] și pomărit în zilele din 24 Iunie [illegible] 7 Iulie a. c., la care se invită [illegible] învățătorii romani, cari doresc a [illegible] perfecționa în acest ram de econo[illegible] indispensabilă pentru poporul no[illegible] și totodată foarte rentabilă pe[illegible] învățătorii.

Aici se află o stupărie bine [illegible] tocmită, — nu e luxoasă, dar [illegible] bogată; — precum și o grădină [illegible] pomi ce nu lasă nimic de dorit.

Invățătorii participanți vor fi [illegible] cuartirați la școală și provăzuți [illegible] toate cele de lipsă, spre care scop [illegible] de-a solvi 1 fl. la zi. Alte spese [illegible] se mai fac.

La finea cursului învățătorii [illegible] fi provăzuți cu atestate valide [illegible] partea comitetului școlar.

Doritorii de-a lua parte, să [illegible] voească a se adresa la subs[illegible] cel mult până în 18 Iunie a. c.

Se observă, că stațiunea [illegible] ferate pentru Cugir se află pe [illegible] Arad—Teiuș sub numele de *Alb[illegible]* ear' posta e în loc (Kudsir).

Ioan Munte[illegible]
învățător-dir[illegible]

In vremea asta, toate tunurile din partea locului, bat asupra Novoselului, ca să împiedice pe Turcii din satul acesta de a veni într'ajutor la Tatargic.

Turcii îndată ce zăresc pe ai noștri că înaintează, le ies înainte și încep să arunce cu multă străjnicie plumbii. Cei din Novoselu, neputând ieși de frica tunurilor noastre, încep și ei la rîndul lor să bată cu tunurile spre dorobanții noștri.

Dorobanții înaintează cu inima voinică și dau năvală cu multă virtute. Avêntul lor crește, când văd pe de altă parte a satului sosind în pas alergător regimentul de linie.

Era ceață pe câmpie și frig. Abia răsărise soarele. Soldații noștri alunecau pe zăpada înghețată și cu toate acestea așa de iute înaintau, în cât băgară groaza în Turci. Tunurile turcești băteau des, dar nu erau bine îndreptate, și ghiulele se duceau prea departe ori pe de laturi.

Turcii nu steteră mult de harță; își strînseră lucrurile și fugiră spre Novoselu. După un ceas de la începerea luptei, Gorjenii și Vâlcenii au intrat în Tatargic. Indată după ei sosi pe altă parte regimentul de linie. Ai noștri se înglotiră apoi repede, dorobanții îșĭ aduseră tunurile, le așezară în șanțurile părăsite de Turci și le îndreptară spre Novoselu și Vidin.

Pe la opt ceasuri dimineața, întăriturile Tatargicului erau ale noastre. Uciși aveam vr'o 14 soldați.

Pe la zece ceasuri erau ale noastre și întăriturile de la Rupcea și Rainovcea.

Cam pe timpul când intrau Gorjenii și Vâlcenii în Tatargic, dorobanții din Mușcel și din Argeș în amestec cu Gălățenii porniseră asupra Rupcei. Aceștia au fost mai norocoși, căci nimeni nu și-a supărat în cale și, când ajunseră la șanțurile din giurul satului, le găsiră goale.

Turcii din Tatargic au fugit spre Novoselu, s'au gândit că tot e mai bine să facă și ei așa.

La satul Rainovcea același lucru. Dorobanții din Romanați și din Olt au găsit satul gol de oștire. Ei ocupară satele și dealurile lor, așezând tunuri pe creste.

Acum rămânea Novoselul și Smârdanul.

Novoselul, care e între Tatargic și Rupcea, dar mai adâncit spre Vidin, era un cuib puternic al Turcilor. Aici s'adunaseră Turcii cu pripire și cu toate puterile lor, căci erau la adăpost sub zidurile cetății.

Era greu să te apropii de Novoselu tocmai fiindcă era prea sub cetate, și mai era și acoperit de tunurile de la Smârdan și de la Inova. Ai noștri luară hotărîrea să bată întâiu Smârdanul și Inova, ear în vremea cât vor ține pe Turci în luptă la aceste sate, un regiment românesc să înceapă și ei să dea năvală spre Novoselu, dar nu ca să l isbească cu dinadinsul, ci numai ca să încurce și să ție locului pe Turci.

Smârdanul însă nu era jucărie. Avea două redute puternice la marginea satului, și satul întreg era plin de oștire. Peste două mii de soldați apărau satul, avênd tunuri. Ear la Inova era altă redută, legată cu șanțuri de redutele Smârdanului.

Oștirea rînduită să cucerească Smârdanul n'a putut să înceapă lupta la vreme, din pricina cetei care în partea aceasta era mai deasă. Dar regimentul dorobanților din Mehedinți și Dolj, rînduit să s'apropie de Novoselu, a început cam pe la ameazi să se lase la harță.

Cum am spus mai 'nainte, împregiurimile Vidinului sunt mlăștinoase, ear Novoselu e chiar în mijlocul mlăștinei pe un colnic. Ai noștri nu aveau pe unde să se apropie de Novoselu, de cât pe șosea, peste o gârlă, ca să ție în loc pe Români.

Compăniile regimentului s'asvîrliră vitejește spre pod. Nici Turcii, nici ai noștri n'au tras cu pusca, ci de-adreptul se isbiră piept la piept. Turcii au lăsat pe Români să s'apropie, până vor intra pe pod ca să tragă atunci cu gloanțele—în grămadă. Dar când au ajuns ai noștri la pod, s'au asvîrlit așa de iute spre Turci, în cât Turcii n'au avut vreme să tragă. S'au încăerat [illegible]niile din frunte, de amêndouă păr[illegible] șir de soldați de-ai noștri au căzut [illegible] dată la pământ. A urmat apoi o [illegible]șeală scurtă; mai repede de cât vă[illegible] s'a făcut o grămadă de morți în [illegible] podului, de Români și Turci. Indăr[illegible] străpungeau luptătorii cu baioneta [illegible] striviau capetele cu patul puștii.

In câtă vreme zici un Tatăl-N[illegible] se isprăvise totul. Turcii au început [illegible] retragă încet spre Novoselu, tim[illegible] într'ai noștri.

Lupta asta a fost cea mai scu[illegible] câte le-au purtat Românii, și una [illegible] ce'le mai sângeroase. Peste o sută de [illegible] zăceau clae pe grămadă—și morți [illegible] —în amestec Turci cu Români. [illegible]ții nici la podul Hârlețului n'au [illegible] cu atâta vitejie în Turci, ca acum. [illegible] de acea Domnitorul Carol a lăudat reg[illegible] dorobanților mehedinteni mai cu [illegible] l'a decorat cu „Steaua României".

Lupta de la podul Novoselu[illegible] numai o prevestire sângeroasă a [illegible] ce au urmat, la vr'o câte-va [illegible] urmă, la Smârdan. La redutele [illegible] acestuia, Românii și-au arătat toat[illegible] ear lupta lor e cea mai vrednică [illegible] cere aminte dintre tote de câte [illegible] noi parte.

Serviciu divin campestru în Lagărul din Bruck a/L.

Din 5 Maiu până în 2 Iunie st. n. au st dislocate în Lagărul din Bruck a/L regimentele de infanterie Nr 23, 43 și 64 și regimentul de Uhlani Nr. 8, în carĭ regimente majoritatea absolută sunt soldaţĭ gr. or. în numĕr de 1800 de Românĭ din Ungaria și Bucovina, și care în 27 Maiu st. v. am avut o serbătoare frumoasă înălţătoare și românească, căcĭ în această Duminecă a venit la noĭ bravul și zelosul preot militar Pavel Boldea și pe câmpul verde din Lagăr, a servit sf. Liturghie în dulcea noastră limbă românească, la un altar improvisat și frumos decorat; cântările liturgiceĭ le a cântat pe note, corul regimentului Nr. 43 sub conducerea sergentului George Magarin, cu atâta măiestrie și însuflețire, încât a stors admiraţiunea nu numaĭ a soldaţilor românĭ, ci și a oficerilor străinĭ, carĭ în numĕr destul de mare au asistat la acest serviciu divin

După priceasnă preotul nostru se suie pe amvonul improvisat și era și frumos decorat cu postav în coloarea împĕrătească, de unde prin cuvinte alese și cu o voce puternică și sonoră ţinu o predică plină de învĕţăturĭ patriotice morale și naţionale zicênd, între altele, că: În 3 Maiu 1848 pe câmpia libertăţiĭ 40.000 de Românĭ au jurat iubirea de neam, credinţă către ţară și devotamentul pentru dinastie, și ne provocat să jurăm și noĭ aicĭ pe câmpul verde sub ceriul liber și în faţa lui Dumnezeu, că vom rĕmâne credincioșĭ neamului, limbeĭ și Bisericeĭ noastre române și ai soldaţĭ, orĭ-când și orĭ-unde ne-ar chema Prea Mărețiţa Sale a Prea graţiosului nostru Împĕrat; suntem gata a-i urma chiar cu sacrificarea vieţeĭ noastre. Atât după predică, cât și după evangelie s-a horovic, muzica militară a regimentului 64, care ne-a însoţit pe cale și a asistat în decursul întregeĭ liturghiĭ, a cântat imnul împĕrătesc. Din faţa soldaţilor nostri evlavia și mulţămirea cu care ascultau și petreceau fiecărui act al sf. liturghiĭ, și impresia și bucuria naţională produsă în urma prea frumoseĭ predicĭ a prea demnului preot nu se pot descrie.

Tot la stăruinţa părintelui Boldea s'a înfiinţat și corul regimentului 43, care a cântat și la Sf. Paștĭ și care la toate ocasiunile dă nu numaĭ inimile soldaţilor, ci este mândru chiar și de membriĭ coloneĭ ro[illegible] carĭ în numĕr destul de frumos par[illegible] la serviciile divine și pentru aceea [illegible] de laudă sunt braviĭ nostri bănăţeni și numele lor merită să fie cunoscut [illegible] toţĭ Românĭĭ.

Conducĕtorul corului e sergentul George Magarin, ear membriĭ sunt: corpralii [illegible]nescu, Spineanţu, Ciuciu, Alexa, G[illegible]sca, [illegible]eanu, Buică și Constantin; apoi gefraiţii: Borcan, Frăţiala Jeba, Voicu Vulpe și [illegible]; infanteriștiĭ: Ionescu, Drăgota, Novac, [illegible]bu, Popovicĭ, Damșescu Bosioc și Sper[illegible].

Nu pot încheia acest raport fără a [illegible]ţi cu mândrie naţională, că atâtea laude [illegible] a câștigat regimentul Nr. 43, în scurt timp de un an de când e în Viena de [illegible] generaliĭ până chiar și dela Majestatea Sa Împĕratul, cu cred să fi câștigat alt [illegible]ment.—Onoare vouĕ, bravilor bănăţeni, [illegible] ați dovedit și dovediţĭ tot meseu lui, că în ale voastre vini maĭ curge un [illegible] de Roman.

Un corist.

Convocare.

În sensul § lui 41 din statute, convocarea cercuală a despărţĕmântului Timișoara al „Asociaţiunei pentru literatura română și cultura poporului român" pe 11 Iunie st. n. (a doua zi de Rusalĭ) la 3½ ore [illegible] ameazi în Ciacova.

Obiectele ședinţei:

1. *Deschiderea adunăriĭ prin președinte;*
2. *Inscrierea membrilor;*
3. *Raportul comitetului;*
4. *Censurarea socotelilor;*
5. *Cetirea disertaţiunilor, carĭ însă trebue cu 3 zile înainte de adunare insinuate președinte;*
6. *Alegerea a doi delegaţĭ pentru adunarea generală a Asociaţiunei;*
7. *Stabilirea budgetului pe anul viitor.*

Timișoara, la 26 Maiu 1900.

Emanuil Ungurianu,
directorul despărţĕmântului Timișoriĭ.

Noutăţi

Arad, 1 Iunie 1900.

Constatăm cu deosebită plăcere, că noul comandant al garnisoaneĭ din loc, Excel. Sa generalul *Leemann,* cunoaște și știe pe deplin aprecia importanţa mare a spiritului religios, ce trebue să domineze totdeauna în rîndurile armateĭ. Aceasta a dovedit-o și ierĭ, din prilegiul sĕrbătoareĭ noastre „Înălţarea Domnului". La porunca Excel. Sale, *1200 feciorĭ* de-ai nostri din fortăreaţa Aradului, în plină paradă și în sunetul musiceĭ au fost conduși ierĭ la biserica catedrală, unde de la început până la finea liturgieĭ, au asistat la serviciul dumnezeesc. După biserică, tot în sunetul marșurilor musiceĭ, voiniciĭ nostri soldaţĭ au pornit apoĭ în fortăreaţă, lăsându-li-se ziua întreagă ca zi de sĕrbătoare. Ne bucurăm mult, că de acĭ încolo vom avè prilegiu să înregistrăm și asemenea momente plăcute și înălţătoare din viaţa militară, unde, ceĭ puţin până acum, sĕrbătorile noastre nu prea s'au bucurat de respectul cuvenit.

*

Examenele de cualificaţiune *pentru candidaţii de învĕţători din diecesa* Aradului *se vor ţinè în 26—28 Iunie st. n. Petiţiunile pentru admitere sunt a se subșterne consistorului până la 20 Iunie*

*

Examene școlare. Joi în 11/24 a l. și a. c. a ţinut învĕţătorul nostru din Beliu Paul Gavrilette sub presidenţia părintelui protopresbiter concorminte Petru Serbu, al 33-lea examen de vară cu învĕţăceiĭ sĕĭ, tot în școala noastră de aicĭ.

Pruncĭĭ obligaţĭ la învĕţămênt au fost 30 barb. 15 fem. Au participat la examen 32 barb. 14 fem., între carĭ 2 au fost de 12—15 anĭ.

Ca oaspeţĭ ne-au onorat cu presinţa dl protopretore, Onor. antistie comunală maĭ mulţĭ inteligenţĭ din loc și părinţiĭ pruncilor. Rĕspunsurile învĕţăceilor din studiile prescrise și propuse, ca totdeauna și pân'acĭ, au fost în genere foarte mulţămitoare; au stors lacremĭ de bucurie din ochiĭ tuturor auzitorilor.

Dovadă la aceasta a fost cuvêntarea frumoasă a dluĭ Hanàk Sàndor, notariu cercual, care a îndemnat tinerimea școlară la exercitarea și continuarea studiului, apoĭ distribuirea a lor 14 coroane între învĕţăceiĭ, carĭ s'au întrecut în conjugarea verbelor, în analisare atât în limba română cât și în cea maghiară și în resolvarea unuĭ exemplu din regula societăţiĭ.

Cu finea examenuluĭ, veteranul învĕţător a primit expresiunĭ sincere de gratitudine atât dela d-niĭ onoraţiorĭ, cât și dela învĕţăceiĭ sĕĭ, în numele cărora Adam Lup a ţinut o frumoasă vorbire.

Intr adevĕr, vaza și stima, ce a câștigat numitul învĕţător școaleĭ și bisericeĭ noastre din loc, prin diligenţa sa de fer, prin instruarea pruncilor de astăzi și a foștilor sĕĭ învĕţăceĭ, sunt convins, că chiar și inimiciĭ luĭ, dacă ar fi participat la acest examen, desigur ar fi recunoscut și ei vrednicia luĭ și i-ar fi strîns mâna.

Georgiu Molnariu,
paroch gr. or.

*

Loteria „Casei Naţionale". — Comitetul central al Asociaţiuniĭ în ședinţa sa din 29 Maiu a. c., considerând, că din causa scurţimiĭ timpului nu s'a putut desface un numĕr atât de mare de bilete, carĭ ar asigura un profit mai însĕmnat pentru „Casa Naţională", pe basa ordinaţiuniĭ Ministrului reg. ung. de finanţe Nr 40757 din 21 Maiu a. c., *a amânat tragerea la sorţĭ pe 20 Octombre nou 1900.*

Bilete se pot comanda la biroul Asociaţiuniĭ în Sibiiu, Str. Moriĭ Nr. 8. Deposit general pentru România la D-niĭ C. Steriu & Comp.: Bucureşti, Str. Lipscani Nr. 19.

*

Intunecimea de soare din 28 Maiu s'a putut vedè și în părţile noastre, dar numaĭ ca întunecime parţială. După 4 oare și câteva minute postmeridiane, discul soarelui se vedea acoperit de lună astfel, că în umbra acesteia el se vedea numaĭ ca un corn. Maĭ interesant a fost însă acest rar fenomen ceresc ca întunecime totală de soare în ţerile *Spania* și *Portugalia,* unde mulţime de învĕţaţĭ din toate părţile lumeĭ au alergat să 'l vadă și să 'l studieze. Atât în capitalele numitelor ţerĭ, cât și în alte orașe provinciale, cum și pe la noĭ — mulţime imensă de public eșise pe înălţimĭ, în strade și pieţe, ca să privească fenomenul, care, fiind timpul frumos, — s'a observat bine și în chipul prezis de astronomĭ.

*

Generalul Anton Scudier — după-cum se anunţă din Viena, — a reposat acolo eri în vêrstă de 82 anĭ. Decedatul general multă vreme a fost comandant al cetăţiĭ Timișoareĭ, pentru a căreĭ înfrumseţare, 'și-a câștigat merite neperitoare. Aceasta o dovedește și monumentul, ce de mulţĭ anĭ 'i-s'a ridicat în parcul dintre cetate și Iosefin.

*

Necrolog. Primim următorul anunţ funebral:

Presvitera *Voica Neagoe Popea,* slăbită de bĕtrâneţe, în etate de 90 anĭ, împărtășită cu Sfintele Taine, a rĕposat în 15 Maiu a. c. Inmormântarea a fost Joĭ în 18 Maiu, oara 11 a m. în cimiteriul bisericeĭ Sfteĭ Adormirĭ. Despre această perdere dureroasă subscrișiĭ încunoștinţează pe toţĭ consângeniĭ și cunoscuţiĭ.

Satulung, în 16 Maiu 1900 *Fiiĭ*: *Nicolae,* Episcopul Caransebeșuluĭ; *Ioan,* profesor; *Alexe,* agricultor; *Victor,* preot. *Fica*: Maria N. Penciu; *Gincre*: Nicolae Penciu, jude reg. în pensiune. *Nurori*: Eufrosina n. Pană, Maria n. Ciurcu, Reveica n. Gaetan, Maria n. Secăreanu și numĕroșĭ nepoţĭ și strănepoţĭ.

Trimitem celor întristaţĭ sincere condoleanţe.

*

Urmările maghiarisăriĭ de nume. In foile ungureștĭ din zilele trecute am cetit următoarea întêmplare: Inainte cu vr'o 25 de anĭ, la baronul Villanyi se afla în slujbă, ca econom, un anume *Nussl* József, care avuse relaţiunĭ de dragoste cu femeia *Kurcz* Irèn. Sfîrșitul acestor relaţiĭ de dragoste a fost, că Kurcz Irèn a născut o fetiţă, tot cu numele Irena, care a crescut la niște oamenĭ strĕinĭ. Mai târziu după asta, mama fetei s'a mărîtat după un alt om, anume Tragar, care apoĭ a adoptat și pe fica nevesteĭ. Acesta însă a murit, și familia a rĕmas în miserie. Intr'acestea neamțul *Nussl* József (tata fetiţei Irena) *'și-a ungurisat numele*: din Nussl s'a făcut *Diósi,* care prin foĭ a vestit, că-'și caută o econoamă în casă pentru gospodărie. Mama și fata, rĕmase în sĕrăcie, o duceau de tot rĕu. Ca să poată susţinè și pe mamă-sa, — fica Irena s'a angajat ea ca economă la proprietarul *Diósi.* In curênd acestuia îi plăcu de fată și *o luà de soţie,* deși era mare deosebire de vêrstă între ei. Fiind mama fetei greu bolnavă tocmai pe acea vreme, cununia fiicei s'a sărbat fără de dînsa. Mai târziu însă, după-ce s'a însănĕtoșat, vĕduva Tragar s'a dus să visiteze noua părechie, pe fica și pe ginerele sĕu. Când mama-soacră îșĭ vĕzù ginerele, *căzù leșinată la pământ.* Ea recunoscu adecă într'insul pe amoresul ei de odinioră, care acum *se căsătorise cu propria sa fiică.* Numele luĭ, „*Diósi*", era adecă maghiarisat din „*Nussl*" de odinioară, care, ajuns în stare bună și deși înaintat în vêrstă, voia să-și întemeieze familie, și astfel, fără să știe, maghiarisatul proprietar neamţ era acum *bărbatul fiicei sale.*

Eată la ce sfîrșit mai poate duce scârboa a renegare a numeluĭ cinstit, moștenit dela părinţĭ!

Ea'ă dar, că *maghiarisarea de nume se dovedește acum și ca crimă pentru amestecarea sângelui!* — Adevĕrat scandal!

*

Un fecior de Român dispărut. Suntem rugaţĭ să publicăm următoarele: Joĭ, în 20 Aprilie st. v. a. c. a dispărut din comuna Ferendia *Ion alias Ghiţă Negru,* un tinĕr deștept, de care se legau multe speranţe, în vêrstă de 19 anĭ, lăsând în cea maĭ mare nedumerire pe părintele și sora sa Până azĭ nu se știe nimica de el. Dacă vr'unul din On. cetitorĭ aĭ acesteĭ foĭ vor ști ceva despre dînsul, sunt rugaţĭ a înștiinţa pe părintele sĕu nemângăiat Ion Negru, orĭ la Administraţia acesteĭ foĭ.

*

Minune în fotografiare. Se scrie din Roma, că un locotenent de la geniu a inventat un aparat fotografic sensaţional: el poate fotografia la distanţă de 12—15 chilometri. Incercările făcute din ordinul ministrului de resboiu au reușit perfect S'au fotograffat adecă trupe, carĭ la distanţă de 15 chilometri făceau diferite mișcări.

*

Logodna reginei Holandeĭ. In sĕptĕmâna aceasta tinera și frumoasa regină *Wilhelmina* a Holandeĭ, însoţită de mamă sa, pleacă la Wartburg, unde se va logodì cu prinţul *Henrich Bernard* de Weimar. Fericita mireasă regină a intrat deja în anul 20 al vêrsteĭ.

*

Cununie. Dl Dr. Alexiu O. Bogdan, vicenotar la tribunalul regesc din Bistriţa, îșĭ anunţă cununia sa cu d-șoara Octavia Bariţiu (Năsĕud), ce se va celebra în 4 Iunie n. în biserica gr. catolică din Năsĕud.

Sincere felicitărĭ.

*

Carte de cetire. Ministerul de culte și instrucţiune publică reg. ung. prin ordinaţiunea de la 14 Ianuarie 1900. Nr. presidial 5276/1899 a aprobat pentru școalele poporale cartea: „A treia carte de cetire pentru copiĭ și copilele din anul al 3 lea și al 4 lea de școală, întocmită de maĭ mulţĭ prietini aĭ școaleĭ.

Se poate procura de la Libraria editoare Ciurcu în Brașov, precum și de la toate librăriile din patrie, cu preţul de 65 cr. sau 1 coroană 30 fil.

*

AVIS.

Doritorĭĭ de a întreprinde: pictarea, acoperirea cu tinichea, padimentarea etc. bisericei gr. or. din *Bihar-Kisjenö,* posta și calea ferată Mezö-Telegd, sunt poftiţĭ a ne încunoștinţa și resp. a se presenta în faţa locului până în 17/30 Iunie a. c., pentru a face învoiala cu: *Comitetul parochial.*

*

Posta redacţieĭ.

Iuliu Bugnariu S. în Hordou: Publicăm cu plăcere.

Pătașiu. Abon. Nr. 2742: Dacă așa a făcut preotul D.-V., faceţi arătare la consistor.

G. Mușiescu, Zlatna: Am comunicat dorinţa D-Voastră d-luĭ Szücs.

T. Voicău, Pustiniș: S'au primit și se vor publica îndată ce le vine rîndul.

Avram Igna, înv. Bihar Kis-jenö: Datoraţĭ (pentru avis) 2 coroane.

I. Furdianu, Monoștor: Nu merită a reflecta nimic la scrisele pamfletului timișorean.

Posta administraţieĭ.

Abon, Nr. 2742 se va publica. Te rugăm a ne trimite 3 coroane abonam. până la finea anuluĭ.

D-luĭ *Maxa Cărăneanţiu* în *Fenlacu* Pe anul trecut sunteţĭ plătit, Vĕ cerem pe anul acesta fiindcă abonamentele se plătesc înainte, prea mult nu putem aștepta pe nime Abon. 1993 cu 1 fl. pe semestrul I. 900.

ULTIM CUVÊNT.

Cicerone merse să vadă pe Scipion Nasica, și-'l auzì zicênd sclavuluĭ sĕu:

— Spune-ĭ că nu sunt acasă.

La rîndul sĕu, Nasica venind la Cicerone, acesta îĭ strigà:

— Nu sunt acasă.

— Dar te vĕd, îĭ rĕspunse Nasica.

— Cum! zise Cicerone; eu am crezut pe sclavul tĕu și tu nu vreĭ să mĕ crezĭ pe mine?..

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.
Red. respons.: Ioan Russu Șirianu.

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

De acl incolo preţurile pe pieţe se socotesc în *coroane* şi după *50 chilograme*, ear' nu ca şi până acum, după maja metrică (100 chilograme).

Preţurile dela 1 Iunie n.
în *Arad:*

Grâul cel mai bun . .	cor.	7 32—7.40.
Cucurus	„	5.25—5.45.
Săcară	„	5 60—5 80.
Orz	„	5.50—5.60.
Ovăs	„	4.60—4.80.

Cursul pieţii din Arad.

Hârtie-monetă română	Cump. fl.	9·48	vând	9.52
Lire turceşti	„	—.—	„	—.—
Imperiali (15 R. aur)	„	18.90	„	19.—
Ruble ruseşti 100 à	„	126.—	„	12.—
Galbeni	„	5.58	„	5.68
Napoleon-d'ori	„	9.48	„	9.55
100 Marce germane	„	58.50	„	58.95
Livre sterling	„	11.90	„	12.50

Spirt:

	25 Aprilie
Spirt rafinat; cu toptanu	115 —
„ „ cu micu	118.—
„ brut cu toptanu	113.—
„ „ cu mic	116.—

Porci:

(Piaţa Steinbruch)

Ungari; greutate:

bătrâni	380—400 kg.	52——54.	cr. p. kg.
tineri	320—390 „	55——56.	„ „ „
„	250—320 „	54——55	„ „ „
„ până	250 „	54——56	„ „ „
mijlocii	240—260 „	———	„ „ „

„Foaia Pedagogică", ce deja în al IV-lea an apare lunar în Sibiiu, în întindere de două coale, sub direcţia dlui prof. Dr. D. P. *Barcianu*, are în Nr. 5 (din Maiu) următorul cuprins:

Manualele de şcoală. Tractat de H. Trunk, prelucrat liber de George Dragoiescu (Urmare). — Modele de lecţiuni: Cumpenele şi Cântarul, Două lecţii din fisică pentru anul al V-lea, de Dr. Ioan Stroia. — Aprecieri importante la dotaţia şi posiţia actuală a învăţătorului român, de Iosif Velcean, învăţ. — Din literatura şcolară. — Informaţiuni. — Felurimi.

Abonamentul pe an: 6 coroane. — Ca unica foaie bună şi de specialitate, ce-o avem pe terenul pedagogic, o recomandăm călduros tuturor învăţătorilor nostri.

Tipografia
„Tribuna Poporului"
arangiată fiind cu material nou
primeşte spre executare:
Tipăriturĭ de bancă, Cărţĭ, Broşurĭ, Ori-ce tipăriturĭ.
Invitărĭ la nuntă, Anunţurĭ funebrale, etc.
Cele mai
moderate preţurĭ!!

2925. szám.
1900. tkvi

Póthirdetmény.

A borosjenői kir. járásbiróság mint tlkvi hatóság közhirré tesz miszerint a nagybuttyini takarék- és előlegezési egylet és a bogyesti kel. román egyház végrehajtatók, Koczoj Teréz Novák Ödönné, gr. lakós, végrehajtást szenvedő elleni 300 frt és 40 frt s jár. iránti végrehajtási ügyében 1967/900 sz. a. kibocsájtott árverési hirdetményben alcsilli 60 sz. tjkvben A. I. 2—5 rend és 393. 561. 936. 1055. hrzi szám ingatlannak Koczoj Terèz Novák Ödönnét illető fele hányada 128 korona az alcsilli 60. sz. tlkjvben A. II. 1.—6. rend. és 273. 274. 350. 708. 1086 és 882. hrzi számu ingatlannak Koczoj Teréz Novák Ödönnét illő felerészei 288. korona kikiálltási árban 190. 0évi julius 7-ik napjának 10. órájára kitüzött árverés az 1881. 60. t. cz. 167. §-a alapján Fischer Adolf és társa, „Victoria" takarék- és hitelintézet, Pavlovits Emilia végrehajtató érdekében is 273 frt 84 kr., 102 frt és 150 frt követelés jár. kielégitése végett megtartatni fog.

Kelt Borosjenőn, 1900. április hó 29-én. A kir. járásbiróság tlkvi hatóság.

449 1—1 **Bittó, kir. járásbiró.**

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA"

428 9—43 ÎN SIBIIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condiţiuni:

1. în contra primejdiei de foc şi de explosiuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, producte de câmp, mobile ş. a.;

2. pe viaţa omului în toate combinaţiunile, precum: asigurări de capitaluri în casul morţii şi pentru terminuri fixate, de zestre şi de rente.

Deslusiri se dau, şi oferte de asigurări se primesc din comitatele: *Arad, Bichiş, Bihor, Ciănad, Caraş-Severin, Timiş şi Torontal*

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui advocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum şi prin agenturile cercuale şi speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisaţie

Recomand în atenţiunea on. proprietari de pământ şi proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obţinè până la cele mai mari sume şi pe lângă condiţiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaţionale cu amortisaţie de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remuneraţie, convertesc datorii vech, de asemenea la dorinţă anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mě la faptul, că de mai mulţi ani la foarte numěrosi inşi i-am împlinit spre cea mai mare mulţumire a lor trebuinţele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ şi proprietari de case, ca în propriul ler interes cu deplină incredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4½ şi 5%
pe lângă amortisare corespunzětoare din capital

Institut de imprumut pe imobile şi moşii 220—9

Szücs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à.vis cu moara Széchenyi.

Institut de cură,

deschis de diminéţa dela 6 óre până la 7 óre seara
(abstrăgênd órele dela 9—11 în. am.)

La disposiţia publicului stau următórele mijlóce de lecuire:

Scaldă în lumina electrică:

1. Reumă, podagră, aprindere de nervĭ (ischias), durerĭ la coaste şi la faţă, nevralgia, aprinderĭ de peliţa peptului şi a foalelui, otrăvire cu metal (argint viu, zinc, argint, plumb).
2. Morburĭ de sânge (cu ajutorul curei de mercuriu şi iod), îngrăşarea peste měsură, grăsimea de inimă, aprindere de peliţa rinichilor, boală de zachăr (diabet).
3. Anemia, nevrastenia (slăbirea nervilor), nervositatea.
4. Morburĭ de piele învechite, scrofule, luparea etc.

După felul boalei, scalda aceasta poate fi urmată de lecuirea cu apă rece, de massagiu sau impachetare. — Intrebuinţarea odată costă: **1 fl. 25 cr.; 15 bilete: 15 fl.**

Camere pentru inhalaţie, după metodul dela Gleichenberg Ems, pentru aprinderĭ acute şi învechite de gâtlej, de plumânĭ, cum şi pentru dilatare de plumânĭ şi astma. — Intrebuinţarea odată costă: **75 cr.; 15 bilete: 9 fl.**

Cura cu apă-rece. Intrebuinţarea odată: **60 cr.; 15 bilete 7 fl.**

Gimnastica svedeză pentru întărirea reconvalescenţilor cu musculatura slăbită, pentru întărirea băieţilor şi a camenilor desvoltaţi, carĭ sufer de morburĭ de inimă şi de strimtarea coşului peptului.

Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după cum e felul casului de boală.

Fie care bolnav se bucură de căutarea ce 'i-o prescrie medicul său propriu, sau după sfatul ce insumĭ 'i-'l dau. Ori-ce indeplinire a curei se intêmplă sub veghiarea mea personală.

Dr. A. HECHT, 450 1—

Arad, strada Templom, palatul Minoriţilor. *Telefon: Nr. 270.*

„Tipografia Tribuna Poporului" Aurel Popoviciu Barcianu